

Hmezad

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

LETO LVIII

SEPTEMBER

ŠT. 9 - 1988

GLASILO SOZD HMEZAD, KI ZDRUŽUJE KMETIJSTVO ŽALEC ★ KMETIJSKI KOMBINAT ŠMARJE ★ KMETIJSTVO ILIRSKA BISTRICA ★ KMETIJSKA ZADRUGA »DRAVA« Radlje ★ SADJARSTVO »MIROSAN« Petrovče ★ VRTNARSTVO Celje ★ KMETIJSKA ZADRUGA »SAVINJSKA DOLINA« Žalec ★ INŽENIRING ★ KMETIJSKA ZADRUGA SLOVENSKA BISTRICA ★ CELJSKA MESNA INDUSTRIJA ★ CELJSKE MLEKARNE Celje ★ HMEZAD EXPORT IMPORT Žalec ★ STROJNA Žalec ★ MINERVA Zabukovica ★ GOSTINSTVO IN TURIZEM Žalec ★ AGRARNA Žalec ★ JATA ZALOG Ljubljana ★ TAJFUN Planina ★ INTERNA BANKA HMEZAD ★ HRANILNO KREDITNA SLUŽBA KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA Žalec, DS Služba pravne pomoči in SKUPNE SLUŽBE SOZD HMEZAD

Bo družba le prislughnila zahtevam kmetijcev?

»Ta družba nam je vsem kmetijcem vrgla le eno kost in še ta je zelo majhna, da bi jo vsi glodali in se sprli zaradi nje,« je slikovito opisal stanje, eden od članov delavskega sveta, v katerem so se znašle kmetijske organizacije. Kdo je kriv, da je naše kmetijstvo pred biti ali ne biti, zakaj večni spori kdo bo dobil večjo drobtinico kruha, so bila vprašanja, ki so močno razvnela delegate delavskega sveta Hmezada, na seji v drugi polovici avgusta.

Predsednik delavskega sveta, mag. Janez Šketa, je takole povedal: »Mlekarna v Arji vasi za nobeno ceno noče več proizvajati z izgubo, to bi v končni fazi za našo delovno organizacijo Kmetijstvo Žalec lahko pomenilo edino ukinitve proizvodnje. Problematična je postala tudi ostala kmetijska proizvodnja in v hmeljarstvu na primer, komaj še vežemo konec s koncem.« Predpisane cene slabšajo odnose znotraj samega Hmezada, najhuje pri tem je pri mesni reproceloti. Organizacije, ki so vanje vključene vidijo le svojo ekonomičnost in drugače ni mogoče pojasniti odnosa Celjske mesne industrije, ki ne vhljeva mlade živine na farmi v Žepini. Sredi avgusta je bilo kar polovico stojišč, petsto, praznih kljub temu, da je bila farma postavljena prav za tovrstno pitanje. Razpravo je nadaljeval, prav tako delegat iz Kmetijstva Žalec, Srečko Čater, ki je med drugim povedal:

»Napačno vodeni kmetijski politiki so se letos pridružile še vremenske razmere in izgubili smo ogromne zneske pri spravilu krme. Družbeni sektor se

vseskozi obnaša po načelu, udariš ga po desnem licu, nastavi še levega. Z sedanjimi ukrepi so nam v bistvu preprečili nadaljni obstoj. In če družbeni sektor ne bo več proizvajal, pomeni to za mlekarstvo neizkoriščene zmogljivosti, kar pa se ne sme zgoditi. Kajti potem, bo družba zopet udarila po nas in nam očitala drobtinice, ki smo jih dobili. Vsi so se stresli pred zahtevami energetikov, zakaj se ne bi tudi pred našimi zahtevami.«

V svoji razpravi je bil kritičen tudi do odnosov v Hmezadu in je povedal: »Sestavljena organizacija ima preveč potrpljenja do sektaškega obnašanja v njem. CMI bi se morala obnašati kot član Hmezadove družine. Nismo še namreč pozabili koliko denarja smo vložili v to organizacijo.«

Na seji so potem tudi sprejeli sklep, da je treba odnose znotraj reprocelote spraviti na ustrezno raven. To pa še vedno ne pomeni nič drugega kot porazdelitev izgube na vse, ki so v njej.

Marjana Natek

SPOREN ZAKON O OBRETNOSTI MERAH ZA JULIJ

Še bolj kot suša in toča so avgusta na Hmezad pritiskali zvezni predpisi o politiki obretnosti mer. S predpisovanjem obretnosti mer za nazaj je gospodarstvo dobilo težko kľofuto in banke niso pomišljale, ko je bilo potrebno od gospodarstva izterjati obresti za julijske kredite, ki so jih obračunavale po 895 odstotni stopnji letno.

Če nekoliko pobrskamo po spominu je celotna zadeva potekala takole. Svet guvernerjev je v soglasju z zveznim izvršnim svetom določil za julij 237 odstotno obrestno mero, ki je bila potem podlaga za vse poslovne odločitve v Hmezadu. V neznosnem položaju je bil potem celoten sistem Hmezada, ko so v začetku avgusta dobili sporočilo od Ljubljanske banke Splošne banke v Celju, da je revalorizacijska stopnja 895 odstotkov, ker se je spremenil zakon o celotnem prihodku. Tako se je znesek obresti, ki jih je bila Interna banka dolžna podvojiti in zaradi te spremembe so

bili dolžni samo za kratkoročne kredite kar dve milijardi 115 milijonov dinarjev. Podobno se je zgodilo pri meničnem poslovanju, kjer so uporabljali objavljeno obrestno stopnjo. Enako je veljalo tudi za zadruge, ki kreditirajo proizvodnjo pri kmetih. Za Hmezad je bil to nerešljiv problem, saj si ni bilo mogoče zamisliti kako obračunati in izterjati te vse meje normale presegajoče obresti.

V Interni banki trdijo, da so bili pripravljeni plačati kredite po 237 odstotni obrestni meri, tako kot je bila objavljena v Uradnem listu.

Banka je presneto dobro vedela kako

užugati tiste, ki so trmoglavili. Sredi meseca avgusta so za en dan popolnoma blokirali finančni sistem Hmezada in tako izsilili polovično plačilo dolga, medtem ko bo preostalo polovico potrebno plačati do konca septembra.

O tem, da je takšen odnos banke do gospodarstva nevzdržen so govorili kar na dveh avgustovskih sejah sveta direktorjev. Čeprav si banka ni sama ukrojila obrestne mere in se je seveda ravnala po predpisih bi lahko veliko naredila v korist gospodarstva, ki komaj

veže konec s koncem. V tem primeru se je bilo najlažje postaviti na stran močnejšega in uveljavljati vprašljive predpise, ki so zaradi svoje veljavnosti za nazaj celo protiučestni.

Po zadnjih informacijah bo vsa zadeva dobila svoj epilog na najvišjih republiških organih. Hmezad je utrpel veliko gospodarsko škodo in zato je v drugi polovici avgusta odposlal protestno pismo.

-m.n

POLLETNO POSLOVANJE

Za gospodarske razmere v prvem polletju 1988 enako kot za enako obdobje preteklega leta ugotavljamo, da so bile neugodne. Pečat so jim dajale cenovne disparitete, protiinflacijski program, sprejet do 15. 11. 1987 in v zadnjem mesecu še ukrepi po 15. 5. 1988.

Lanski novembrski ukrepi so pomenili pri vseh vrstah proizvodnje povečanje proizvodnih stroškov. Povišanje cen (energije kar za 68 %, transportnih storitev za okoli 15 %, PTT storitev za 33 %, surovin za kovinsko predelovalno industrijo za ca. 60 %, surovin za predelavo plastičnih mas za okoli 15 %, gnojil in zaščitnih sredstev za slabih 30 % itd.) so za SOZD kot celoto pomenile v povprečju 15 % povečanje mase porabljenih sredstev, medtem ko so povečane cene proizvodov in 40 % devalvacija dinarja pokrile le 31 % skupnega povečanja porabljenih sredstev. Disparitete cen v primarni kmetijski proizvodnji so se ohranile oz. celo poglobile.

Učinki ukrepov protiinflacijskega programa oz. natančneje prvi paket »po 15. 5.« bodo polno vidni šele v drugem polletju. Po grobih ocenah pomenijo za SOZD v povprečju 19 % zmanjšanje dohodka in 6 % zmanjšanje ostanka čistega dohodka. Od učinkov treh liberalizacij (cene, uvoz, tečaj dinarja) je najbolj občutna liberalizacija cen, vendar za SOZD pomeni 11 % več porabljenih sredstev in 6 % večji celotni prihodek. Zaradi pretežno sezonskega značaja dinamike izvoza (hmelj) učinkov liberalizacije tečaja dinarja še ni.

PROIZVODNJA IN PRODAJA

Kmetijska proizvodnja

Prikazana je le tista proizvodnja, za katero je mogoče kontinuirano spremljati potek, to pa je zlasti živinorejska proizvodnja.

Vzrejeno in odkupljeno je bilo 2669 ton goveda za zakol (od tega je devet desetih mladega pitane goveda), kar je točno polovica planiranih količin in 145 ton (6 %) več kot v enakem obdobju lani. Bekonov je bilo vzrejenih 779 ton – skoraj 60 % plana, skoraj petina več kot v prvem polletju 1987 in kar dvakrat več kot v enakem obdobju pred dvema letoma. Proizvodnja valilnih jajc in dan starih piščancev ostajata na enaki ravni kot v enakem obdobju lani (13,4 oz. 5,6 milijona komadov), plan je dosežen 42 % oz. 51 %.

Proizvodnja konzumnih jajc je v zadnjih treh letih vsako leto v istem obdobju za po 2 milijona komadov večja in znaša 30,3 milijona komadov. Plan je dosežen 46 %. Vzrejenih je bilo 7932 ton brojlerjev – skoraj 600 ton več kot v preteklem letu in točno polovica plana.

Namolženo je bilo 18,5 milijonov litrov mleka, kar je za 20.000 litrov več kot v prvem polletju preteklega leta, 470.000 litrov več kot v prvem polletju 1986. leta in 48 % plana.

V tovarni krmil so zmešali 16.151 ton krmil, kar je 1351 ton več kot v enakem lanskem obdobju in 54 % letnega plana.

Proizvodnja gob pada, dosežena je le petina plana. Konzumnih rib je 3,3 krat več kot v preteklem letu.

Predelava

V predelavi oz. finalizaciji kmetijske proizvodnje so bile proizvedene oz. prodane naslednje količine:

2255 ton hmelja – (326 ton več kot lani in 51 % plana), 179 ton kislega zelja (36 ton več kot lani), 2925 ton govejega in svinjskega mesa in izdelkov – (109 ton več kot lani in le 43 % plana), 5419 ton perutninskega mesa in izdelkov (613 ton več v primerjavi s preteklim letom, oz. 55 % plana), predelanega je bilo 27,2 milijona litrov mleka (1,3 milijona manj kot lani oz. 49 % plana) v 12,9 milijona konzumnega in pasteuriziranega

(Nadaljevanje na 2. strani)

POLLETNO POSLOVANJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

mleka in v 5823 ton mlečnih izdelkov. Konzumnega in pasteriziranega mleka je bilo za 850.000 litrov več (59 % plana), mlečnih izdelkov pa za 626 ton manj.

Medu je bilo prodanega 302 toni (94 ton več kot v preteklem letu), od tega je šlo v izvoz 240 ton (70 ton več kot v preteklem letu).

Storitve

Opravljenost število ur storitev v kovi-narstvu in s težko mehanizacijo je glede na enako obdobje 1987 podvojeno, rea-lizirani sta dve tretjini plana.

Storitve mehanikov so padle glede na preteklo leto za dobro desetino, plan je dosežen 50 %.

Pri gostinskih storitvah je vidno upadlo število prodanih obrokov (v pri-merjavi s prvim polletjem preteklega leta za 127.000) in prodaja pijač (od 404.000 litrov lani na 355.000 litrov le-tos).

Nočitev je bilo v letošnjem prvem polletju za 9500 več kot lani v istem ob-dobju, plan je dosežen 88 %. Zadovolji-vo sliko kažejo opravljeni prevozi – do-bro petino več kot lani in 66 % plana.

V proizvodnji kmetijskih in drugih strojev je bilo (kolikor je število strojev sploh lahko primerljiv podatek) izdela-no 7 % več kot lani v prvem polletju, plan je dosežen 50 %.

Proizvodnja plastičnih cevi in spoj-nih elementov ni dosegla niti 1000 ton in je v primerjavi z letom 1987 padla za dobro tretjino, doseženo je komaj 27 % plana.

Blagovni tokovi

Od skupnih vzrejenih količin goveda je delež za predelavo v lastni DO naras-tel od lanskih 17 na 19 %, deleža prodaje v okviru SOZD in navzven pa sta upad-la vsak za 1 %. Po planu bi naj v okviru SOZD odkupili 62 % skupne proizvo-dnje goveda, dejanski delež pa je bil 53 %. Enake ugotovitve veljajo za spitanje prašiče. Po planu bi naj bilo v okviru SOZD odkupljeno 39 %, dejansko pa je odkupljeno 26 %. Ustrezno temu se je povečal delež prodaje izven SOZD od planiranih 50 % na doseženih 64 % (enak delež je bil dosežen tudi lani).

Pri prodaji konzumnih jajc je plani-ran delež v okviru SOZD 8 %, doseže-nih je 2 %, delež prodaje izven SOZD se je povečal od lanskih 17 na 24 % letos.

Od vzrejenih brojlerjev je slaba tret-jina zaklana izven SOZD. Delež je isti tako v planu kot v realizaciji preteklega in letošnjega leta.

Delež mleka prodanega izven SOZD rahlo upada (plan 15 % doseženo v l. 1987 13,5 %, v l. 1988 13,3 %).

USTVARJANJE IN DELITEV CELOTNEGA PRIHODKA

Pri delitvi celotnega prihodka in do-hodka smo za primerjavo imeli letni plan delitve in lanske realizacije za enako obdobje.

Ker smo letošnji plan zastavili na iz-hodišču stanja decembra 1987, smo ce-loten plan revalorizirali za koeficient rasti cen, ki znaša za obdobje I-VI 0,544. Da bi nekeje dosegle povprečno rast cen smo ga delili z 2 in ves plan ko-rigirali s koeficientom 0,272. S tem smo dosegli vsaj približen popravek plana oz. realnejšo primerjavo podatkov.

CELOTNI PRIHODEK

Ustvarili smo 255.530 milijonov din celotnega prihodka in dosegli 199 % po-večanje napram lani enako obdobje. Prihodki od proizvodov in storitev so porasli s 187 %, prihodki od prodaje bla-

ga z 208 %, prihodki od obresti s 581 %, prihodki od subvencij z 253 % in ostali prihodki s 142 %.

Pri tem ugotovimo, da je izkazani naj-večji porast pri prihodku od obresti, vendar ob primerjavi deleža, ki ga dose-gajo v celotnem prihodku ugotovimo, da je le ta enak lani in letos. Za 3 % pada delež letos pri prihodkih od proiz. in storitev, prihodki od prodaje pa se po-večujejo realno za 1 %.

Izvoz je bil dosežen v višini 10.605 milijonov din, kar je 165 % povečanje napram lani in predstavlja realno za 1 % manjši delež v CP, kot pa je bil dosežen lani. (delež lani 5 %, letos 4 %).

PORABLJENA SREDSTVA

V polletju smo porabili za zgoraj ust-varjen celotni prihodek 219.815 milijo-nov din porabljenih sredstev. 44 % smo jih namenili za porabljen material in su-rovine, 3 % za amortizacijo osnovnih sredstev, 5 % za ostale stroške, kot so reklama, prevozniki stroški, prehrana de-lavcev, reprezentanca in drugo. 50 % porabljenih sredstev pa predstavlja na-bavna vrednost prodanega blaga.

Razlika med začetnimi in končnimi zalogami znaša za 3.541 milijona več zaloga na koncu obdobja. Globalna pri-merjava med celotnim prihodkom in porabljenimi sredstvi kaže padec eko-nomičnosti od 1,175 v lanskem letu na 1,162.

DOHODEK

Ustvarili smo 35.715 milijonov din dohodka. V tem znesku je vsebovan tudi skupni prihodek, ki pripada kmet-om oz. drugim OZD v višini 425 milijo-na din. Večino skupnega dohodka pripa-da združenim kmetom.

Dohodek je porastel napram lani za 181 %.

Obveznosti iz dohodka delimo na tiste, ki niso odvisne od ustvarjenega do-hodka (to so obveznosti do delovnih skupnosti, obveznosti iz naslova obres-ti, denarne kazni, premije za zavarova-nje, za SLO in druge obveznosti, ki so predpisane z zakonom). Za te obvez-nosti smo izločili 8.184 milijona din in predstavljajo 70 % celotnih obveznosti, 30 % skupnih obveznosti pa predstavlja tiste, ki so odvisne od dohodka (pred-vsem za SIS-e družbene dejavnosti in materialne proizvodnje).

ČISTI DOHODEK je SOZD Hmezad ustvaril v višini 23.560 milijona din in je od tega porabil kar 22.004 milijona din za bruto OD in sklad skupne porabe (regres, jubilejne in drugo). Da je čisti dohodek porastel za 208 % napram lani in da je porast večji kot pri dohodku, gre predvsem na račun zmanjšanja ob-veznosti iz dohodka v tistem delu, kjer so obveznosti odvisne od dohodka, predvsem pri izgubaših oz. tistih TO, ki poslujejo na robu uspešnosti.

OSEBNI DOHODKI

V delitvi in shemi smo za osebne do-hodke namenili 22.003.978 tisoč din sredstev. Višina izplačanih OD je real-no višja, saj se v tem delu ne izkaže vi-šina OD, ki je vsebovana v zalogah, po-leg tega smo bili zaradi interventnega zakona prisiljeni del izplačanih OD, ki smo jih dvignili kot akontacijo za mesec julij, da smo nemoteno izplačali OD za junij, knjižiti na skupino konta 25 in jih bo potrebno v naslednjem trimesečju nadomestili oz. pokriti z zakonsko do-pustno maso.

Dejansko smo v prvem polletju izpla-čali bruto OD v višini 23.186.451 tisoč din, kar je 202 % več kot v enakem ob-dobju lani, neto masa je 13.622.076 tisoč din ali 149 % več, lahko bi rekli, da smo v globalu izplačali 4 % več kot bi jo po interventnem zakonu smeli. Pri tem

smo opravili 4.762.971 rednih delovnih ur oz. izkazali 4.362 delavcev iz ur ali za 1 % več kot lani v enakem obdobju.

Delavci so v SOZD-u povprečno za-slужili 885.987 din bruto in 520.519 din neto mesečno. Ker republiški podatki še niso objavljeni za enako obdobje po-sredujemo podatke, da znaša republiš-ko povprečje za prvih pet mesecev le-tošnjega leta 548.000 din/delavca in-deks 251,6 v gospodarstvu 484.702 din/delavca indeks 249,8, kmetijstvo in ribištvo 500.384 din/delavca, indeks 260,8.

OSTANEK ČISTEGA DOHODKA

Kompenziran ostanek na SOZD je dosežen v višini 1.556 milijonov din in je večji od lani za 186 %. Pri tem ugotovi-mo, da smo ustvarili dejansko 2.136.815 tisoč pozitivnega ostanka in 580.495 tisoč din izgube ostanka ČD. Od tega smo namenili za akumulacijo – predvsem za obvezni del formiranja re-zervnega sklada v višini 1.519.088 tisoč din, 617.727 tisoč din pa smo porabili za stanovanjske potrebe investicijske skupne porabe in za druge potrebe in-vesticijske skupne porabe.

Pri izkazovanju kazalcev za to obdo-bje, pa bi lahko rekli, da gospodarjenje v SOZD-u kot celota ne moremo biti po-vsem zadovoljni ob dejstvu, da ugotavl-jamo, da nam delež akumulacije v do-hodku pada od 6,6 % na 4,3 %, nadalje ekonomičnost za indeksno točko in stopnja akumulativne sposobnosti od 1,25 % na 0,90 %. Tudi pri doseganju iz-voznega prihodka, ugotovimo, da delež izvoza v celotnem prihodku pada od 5 % na 4 %. Vendar pa smo glede na v uvodu omenjene učinke protiinflacij-skih ukrepov pričakovali še slabše re-zultate.

ZUNANJA TRGOVINA IN DEVIZNO USKLAJEVANJE

V prvi polovici leta 1988 je obseg iz-voza dosegel 43,5 % načrtovanega kar je ugodno, če upoštevamo sezonsko kom-pONENTO našega izvoza. Vendar pa gre pretežno del tega izvoza na račun izvo-za hmelja (ki je dosegel še kar 53 % na-črtovanega), nikakor pa ne moremo biti zadovoljni z izvozom mesa, perutnine in valilnih jajc. Pri tem sortimentu dose-gamo le 22 % plana.

V polletju leta 1988 je značilno, da je izvoz, ki je bil načrtovan v obliki kom-penzacij (sejmov) in MOP dosegel 97 % celotnega načrta, izmenjava blaga po osnovi kooperacij pa 25 % letnega pla-na. Poznajo se torej usmeritve, ki smo jih sprejemali v letu 1987 z namenom izboljšati dohodkovno motiviranost iz-voza.

V uvozu se vsebolj pojavlja blago, ki je namenjen prodaji drugim poslov-nim partnerjem (uvoz po MOP, sejems-kih kompenzacijah in po kooperaciji.) Z uvozom po posebnih oblikah zuna-njetrogov. poslovanja pa krijemo tudi vedno večji delež potreb po surovinah in repromaterialu (embalaža, sredstva za varstvo rastlin, soja moka itd.). Redni izvoz pa znaša v Hmezadu še vedno preko 60 % vsega izvoza in to daje vsem članicam status pretežnega izvoznika.

Prve 4 mesece leta 1988 je še tudi do-bro deloval sistem internih stimulacij izvoznikov za odstop evidenčne deviz-ne pozicije, ki smo ga uvedli lani. Maja pa je zaradi novih ukrepov države v de-viznem poslovanju (uvedba deviznega tržišča) povpraševanje po odstopu EDP popolnoma upadlo. Izvozniki so se znašli trenutno brez stimulacij zaradi uvedbe deviznega tržišča, ki omogoča vse plačilne naloge promptno izvajati, zaradi ukinitve oziroma zmanjšanja iz-voznih premij, zaradi ukinitve reeskon-ta pri kreditih za izvoz. Vse to naj bi

nadomestil realni tečaj deviz. Trenutno (zlasti pa do 30. 6. 1988) Hmezad od tega ni imel nič drugega kot izgubo, saj je bil ves hmelj izvožen in plačan pred 27. majem (devalvacija), vsi stroški pa so se strahovito dvignili.

Z izgubo so poslovale naslednje naše TOZD: TOZD Kmetijstvo Šmar-je (118.437.799 din), TOZD Kmetij-stvo Radlje (358.001.829 din), TOZD Prevoz Radlje (104.055.220), kar je skupno 580.494.848 dinarjev izgube. Brez ostanka čistega dohodka pa so poslovale: TOZD Kmetijstvo Petrov-če, TZO Kmetovalec Vuzenica, TOZD Gostinstvo Podvelka in Gos-tinstvo turizem Žalec.

Iva Kveder
Rozina Vybihal

USKLAJEVANJE SAMOUPRAVNIH SPLOŠNIH AKTOV

Do julija prihodnje leto bodo morali biti usklajeni vsi samoupravni splošni akti v Hmezadu. Za uresničitev te za-htevne naloge je delavski svet Hmeza-da na seji v drugi polovici avgusta spre-jel ustrezen program in imenoval de-lovni skupini za njegovo izvajanje. V skupino za usklajevanje samoupravnih splošnih aktov s področja delovnih raz-merij so bili imenovani Nuša Rojc, kot predsednica, člani pa so Marta Pintar, Danilo Stane, Milan Bukovnik, Irena Lončarič, Ivan Volk in Zdravko Mast-nak. Za področje družbeno ekonom-skih odnosov, samoupravne organizira-nosti in uresničevanje namestnika pa Leopolda Škafarja, Marka Savineka in Toneta Petka.

Aktivnosti pri usklajevanju samoupr-avnih splošnih aktov moramo resnič-no izkoristiti za celovito analizo obsto-ječega stanja v sozdu in odnosov, ki v njem vladajo, so menili na seji. Zato bodo pri usklajevanju sodelovali poleg strokovnih delavcev še vodilni delavci iz celotne sestavljene organizacije.

-m.n

Celje Vse za obrt, obrt za vse

Pod tem geslom bo od 9. do 18. septem-bra v dvorani Golovec v Celju potekala že enaindvajseta sejemska prireditel MOS: mednarodni obrtni sejem.

Nov prispevek bo letos dala nova dvo-rana D. Organizatorji bodo k sodelova-nju povabili številne strokovnjake, aran-žerje in cvetličarje, ki bodo sejmišče sku-paj z razstavljalci opremili lepo za oko in prodajo. Saj želijo prikazati številne in različne tehnološke sposobnosti v obrtni proizvodnji in storitvah. Manjkalo tudi ne bo številnih posvetovanj. Tisti, ki se odlo-čajo za poklic, bodo spoznali delo in mož-nosti zaposlitve v obrti.

Gostinska ponudba na sejmju bo po-menila dodatno kakovost. Organizatorji zahtevajo, da bo sejem vreden ogleda. Prepričajmo se!

Vy

Hmeljar

MLEKO KISAJO – PREDPISI

Tako proizvajalci mleka kot mlekarja v teh avgustovskih dneh trdijo, da vsi delajo le izgubo. Nihče ne more shajati s predpisanimi cenami mleka in posledice bomo kmalu občutili vsi. In takrat, ko bo prvim in drugim narejena še ena nepopravljiva škoda se bodo »strokovnjaki za cene« nemara le omeščali.

Zaenkrat so med rejci in mlekarji povzročili le spore, kdo bo nosil težji del bremena. V začetku avgusta so se odkupne cene za mleko povečale za 34 odstotkov, tako da je kmet dobil povprečno 478 dinarjev za liter. Kljub popravku rejci ne morejo biti zadovoljni in so avgusta zahtevali 604 dinarje za liter mleka. Ob teh zahtevah so mlekarji že dvakrat zavrnili povišanje cen, tako da so pri vsakem litru konzumnega mleka imeli 320 dinarjev izgube. Po trditvah direktorja mlekarne v Arji vasi, Andreja Čulka, so za mleko plačali več kot so zanj iztržili. Takole je povedal: »Ta mesec smo na primer rejcem plačevali 680 dinarjev v višinskih predelih. To mleko je bilo v trgovini po 660 dinarjev. Iz teh razlogov smo zmanjšali dobavo mleka v trgovine za štirideset odstotkov. Pri tem velja poudariti, da kmetom ne očitamo njihovih zahtev, toda zaradi izgub, ki jih imamo pri mleku, tega ne moremo plačati. Po sklepu naših družbeno-političnih organizacij bomo plačali toliko, da izguba ne bo prevelika.« Nesmislov pri mlečni proizvodnji je še več. V naši republiki so odkupne cene višje okoli 15 odstotkov, predvsem zaradi stimulacij, ki pa jih v drugih republikah ne priznavajo. Prav tako mlekarja ni upravičena za republiške kompenzacije za tiste količine mleka, ki jih prodajo v druge republike. Zvezne kompenzacije ne veljajo tudi za pasterizirano in homogenizirano mleko, ki v glavnem prihaja iz slovenskih mlekarj.

In kaj so storili v Hmezadovi mlekarji, da bi se ognili rdečim številkam? Kot je povedal Andrej Čulk, se bo delež konzumnega mleka v celotni proizvodnji zmanjšal na 35 odstotkov, povečala se bo količina drugih in bolj akumulativnih proizvodov. Letos so tržišču ponudili že cel kup jogurtov, med drugim tudi višnjevega in kavnega. Najnovejša je proizvodnja jabolčnih sokov v pure pack embalaži. Proizvajajo ga v sodelovanju v Vitalom iz Mestinj in prihodnje leto bodo tržišču ponudili okoli pet milijonov litrov sokov.

m. n.

Samopostrežna restavracija v Celju potrebna obnove

Takrat, ko se nas večina še zadnjič obrne pred zlovesčim ropotanjem budilke, kuharice v celjski samopostrežni restavraciji že začnejo pristavljati lonce in kotle. Ob treh ali ob štirih zjutraj se začne njihov delovni dan. Ob osmih, ko sem prišla, so že imeli v glavnem skuhanih štiri tisoč toplih obrokov in vse je bilo nared, da jih bodo začeli razvažati v največje celjske organizacije. Med tem vrvežem sem zmotila vodjo te poslovne enote Hmezadovega gostinstva, Ljudmilo Kukovec, ki je povedala naslednje:

»Največ malic skuhamo za Emo Celje, Cinkarno, Klimo, Gradis in Ceste-Kanalizacije, s toplimi obroki pa oskrbujemo še veliko manjših odjemalcev. V poletnem času jih pripravljamo nekoliko manj, do 3000 tisoč in prav toliko kosil in 200 večerij. Tri četrtine pripravljenih malic razvozimo, vse ostalo prodamo v naši samopostrežni liniji. Razen hrane nudimo več vrst pijač in v restavraciji organiziramo prireditve predvsem v jesenskem in zimskem času.

Jedilnike sestavljamo skupaj z največjimi porabniki naše hrane in tako urejamo medsebojne odnose. Štiri tisoč ljudi ima našo hrano vsak dan v ustih in hitro lahko pride do negotovanj. Največji problem vsega je vse slabši življenjski standard in zato ljudje od organizacije zahtevajo tudi tisto, česar si doma ne morejo več privoščiti.

Pomemben del naše dejavnosti je slaščičarna, kjer pripravljamo vse vrste slaščic od tort po naročilu do krofov.

V naši enoti je 69 zaposlenih, in ženske so v večini. Glede na to, da imamo poseben delovni čas, bi potrebovali več stanovanj v Celju. Od delavca, ki živi izven mesta, je težko zahtevati, da bo na

Ljudmila Kukovec

delovnem mestu že v tako ranih jutranjih urah.

Največji problem samopostrežne restavracije je zastarelost. V petindvajsetih letih so bile narejene le majhne prenovle in zato je adaptacija nujna, sicer nam bodo prepovedali poslovati. Iz dotrajanosti opreme izhaja tudi naša zastarela ponudba.

O pripravi na prenovi samopostrežne restavracije je Franc Jelen, direktor Gostinstva-turizem, povedal:

S pripravi na adaptacijo smo že začeli in v izdelavi je idejni projekt. Celotna vrednost naložbe bo okoli dva in pol milijona dinarjev. Glede na to, da nam primanjkuje denarja za naložbe, bomo morali obnavljati po fazah in za leto predvidevamo, da bomo uredili sanitarno tehnične pogoje dela. Prihodnje leto bomo dokončali večji del obnove, vendar to ne bo mogoče brez sovlaganj od-

V Tajfunu ukrep družbenega varstva še eno leto

Na eni od julijskih sej je izvršni svet šentjurske občine sklenil podaljšati ukrep družbenega varstva za Hmezadovo organizacijo Tajfun s Planine pri Sevnici še za eno leto. Vzrok za to so predvsem dolgoročni cilji sanacije, medtem ko so kratkoročne, poslovanje brez izgube realizirali za pri prvem ukrepu družbenega varstva.

Po besedah Branka Gorečana, predsednika KPO v Tajfunu, organizacija posluje brez izgube, odkar so pokrili 175 milijonov dinarjev primanjkljaja v lanskem prvem trimesečju. Pri tem jim je šla na roko Agrina v Žalcu, ki je tudi prevzela sanatorstvo. Pri ponovni uvedbi ukrepa družbenega varstva se bodo lotili dolgoročnih razvojnih nalog. Rezultat le-teh bo nov in izpopolnjen proizvodni program, kajti sedanji, ki je pretežno kmetijski, ne zagotavlja več dolgoročnejše akumulativnosti. V bodoče bodo obdržali le okoli 40 odstotkov te proizvodnje in bodo izdelovali le proizvode, po katerih je dovolj veliko povpraševanje. To so predvsem gozdarske vitle, medtem ko že za njihove obračalnike in puhalnike ni zanimanja oziroma je preveč drugih proizvajalcev.

Kot je povedal Branko Gorečan, so v preteklem letu naredili veliko na področju razvoja in dopolnitve proizvodnega programa. S tem bodo nadomeščali uvoz, predvsem s krmilno hidravliko, obetajo pa si tudi konkurenčnost na domačem tržišču. Med novimi izdelki je tudi vrtni stroj, že v jeseni pa bodo začeli s poskusno proizvodnjo preciznih kožnih žag, ki so namenjene predvsem mizarskim in montažnim delom.

Večjo stabilnost v poslovanju si obetajo od sodelovanja z nemško firmo Mercedes-Smidt, za katero naj bi proizvajali samo stroje za zimska komunalna dela, in v prihodnjih mesecih naj bi podpisali tudi ustrezno pogodbo o sodelovanju.

Poleg tega bodo že v jeseni začeli graditi skladišča za material, ki jih sedaj sploh nimajo. Čaka jih še veliko nalog pri tehnološki posodobitvi delovne organizacije.

MN

Franc Jelen

jemalcev hrane in občinskega sisa za preskrbo. Poleg obnove stavbe predvidevamo tudi večjo specializacijo pri pripravi in ustanovitvi enote, ki bo pomenila poslovanje za celo delovno organizacijo.

-mn

REKLI SO:

Tone Petek, vodja razvojnega oddelka v DSSS Hmezad:

»Izkoristiti bomo morali prednosti velikega ekonomskega sistema, kar Hmezad nedvomno je, in ustvariti dejansko povezanost članic sozda. Priprava programov, v katerega bo vključenih več članic, bo v bodoče ena od nalog našega oddelka. Prizadeval si bom za odprtost in prilagodljivost razvoja, tako do ustanov, informacij in vsakogar, ki bi bil pripravljen razmišljati in sodelovati.

Sodim, da naša razvojna strategija ustrezno časa in na poseben način bomo organizirali tudi izvedbo projektov. Za določen projekt naj bi se ustanovljale skupine, ki bi naloge izpeljale v določenem času in z opredeljeno odgovornostjo. Uveljavitev naše dejavnosti bo še naprej odvisna od pripravljenosti za sodelovanje delovnih organizacij. Doleg je ta služba opravljala predvsem investicijsko funkcijo, medtem ko je bila razvojna manj prisotna.

Sodim, da bi morali v Hmezadu večkrat organizirati okrogle mize, v katerih bi udeleženci z različnih strokovnih področij izmenjali mnenja brez večnih resnic. Prevečkrat, kadar govorimo o razvoju, mislimo, da je to le ideja in njena uresničitev. Pot razvoja je veliko zahtevnejša. Razmisliti bi morali tudi o alternativnem razvoju in vsak proizvodni program bi moral imeti nadomestnega.

Peter Vrisk, vodja farme na Zalogu:

Na farmi Zalog imamo 550 krav molznic in od vsake dobimo v poprečju okoli 6500 litrov mleka na leto. Molznost se zelo izboljša poleti, ko lahko polagamo v jasli takšno krmno, kot se odreže na travniku. Sicer pa si tudi prizadevamo, da bi v zimskih mesecih prehranjevali živali s kar najbolj kakovostno krmno, ki jo pospravimo na naših poljih. Na farmi sem se zaposlil pred dobrim letom in delo je dokaj zahtevno. Za naše delavce se začne delovni dan že ob petih, delajo v dveh izmenah tudi ob nedeljah in praznikih. Delo je naporeno in zato naši delavci bolj obolevajo, predvsem starejši. Zato je včasih težko zagotoviti normalen potek dela s štiridesetimi delavci.

-mn

TAKO DO BOLJŠIH DELAVCEV

Vsak delavec naj bi obvladal tri delovna mesta, so si med cilje zastavili v Celjski mesni industriji. Zato vzpodbujajo vse oblike izobraževanja in šolali naj bi se tako delavci iz proizvodnje kot v skupnih službah. Za ta korak so se odločili, ker bi radi ob enakem številu zaposlenih dosegli boljše rezultate v proizvodnji. Največ so doslej naredili pri izobraževanju delavcev za informatiko in v proizvodnji. To jim znatno pocenjuje in poenostavlja poslovanje, saj delavci opravljajo tista dela, kjer je v danem trenutku največja potreba. Pri tem si pomagajo s tedenskimi bilancami o potrebah ljudi.

-mn

VSEMOGOČNA GOSPA – KRIZA

Kakšnega neposrednega povoda za obisk Andreja Šporina, predsednika koordinacijske konference Zveze socialistične mladine Slovenije nismo imeli. Ali pa tudi. Kljub navadno lenim poletnim dnevom je politično ozračje v Sloveniji in širom po naši državi razburkano zaradi dogodkov, ki jih je preveč, da bi jih na tem mestu naštevati, pa tudi odmevni so dovolj. Da pri nas pustoi kriza takorekoč na vseh področjih, že dolgo ne prikrivamo več. Da večina teh dogodkov zahteva, da se do njih jasno opredelimo in na teh stališčih vztrajamo vsaj tako dolgo, dokler ne bodo dogodki pojasnjeni in problemi učinkovito rešeni, se očitno še ne zavedamo. Tudi se ne zavedamo, da smo vsi udeleženci norenja Vsemogočne gospe, z možnostjo, da se aktivno vmešamo vanj. Kako? Da bi znoreli še sami, vam ne priporočamo. Treba je to norenje ustaviti. Organizirani smo močnejši – je veljalo včasih. Zakaj ne bi še danes? Odločili smo se, da vzamemo pod drobnogled organiziranost mladincev in ker je vedno treba pomesti najprej pred lastnim pragom, pravijo, so bili to mladi, zaposleni v Hmezadu.

Andrej Šporin, kako je torej organizirana ZSMS v Hmezadu?

ŠPORIN: »Vsaka delovna organizacija v sozdu Hmezad ima svojo osnovno organizacijo ZSMS. Kmetijski kombinat Šmarje in Kmetijska zadruga »Savinjska dolina« Žalec pa bi morali imeti OO tudi po temeljnih organizacijah. DSSS, računalniški center in interna banka imajo skupno osnovno organizacijo, brez nje sta KZ Drava Radlje in Sadržarstvo Mirosan, slednje zaradi tega, ker tam pravzaprav ni zaposlenih mladincev. Računamo, da je članov mladinske organizacije ena tretjina zaposlenih v Hmezadu, to je približno 1500 mladih. Poleg osnovnih organizacij sta v našo organizacijo vključena tudi Aktiv študentov in Aktiv mladih združnikov, ki so od vseh še najbolj aktivni. Koordinacijska konferenca sozda združuje predsednike vseh osnovnih organizacij ter aktivov in je organ, ki naj bi opravljal neke posebne naloge, predvsem usklajeval delo teh osnovnih organizacij.«

Kakšne so naloge, ki ste si jih zastavili in kakšen je odziv mladincev nanje?

ŠPORIN: »Svojo funkcijo opravljam že četrto leto in v času mojega prvega mandata smo še delovali tako, kot smo si zastavili v našem programu. Takrat smo se odločili, da naše naloge ne bi bile klasične mladinske delovne akcije, proslave in podobno. Koordinacijska konferenca je za vsak mesec izbrala posebno temo, kot je na primer stanovanjsko vprašanje, štipendiranje, kadrovska politika. To so problemi, ki naj bi bili zanimivi za naše mladince. Zadnje leto od te mladinske organizacije ni dobesečno nič, niti od koordinacijske konference niti od osnovnih organizacij, razen mogoče Minerve in v zadnjem času Agri-ne. Od lanskega septembra, to je po počitnicah, ko naj bi konferenca pričela z normalnim delovanjem, smo sklicali šest sestankov, od katerih pa niti eden ni bil sklepčen! Predsednikom OO smo poslali osebna vabila, celo po telefonu smo jih klicali, vendar nam v tem letu še ni uspelo zbrati potrebne polovice vseh predsednikov.

Prejšnja poletja smo imeli srečanja štipendistov oziroma vseh, ki so na po-

čitniški praksi v Hmezadu, letos tudi tega ni bilo.«

Andrej Šporin

Kje iskati razloge za takšno stanje?

ŠPORIN: »Takšno stanje v naši mladinski organizaciji je nekakšna logična posledica vsega, kar se dogaja pri nas. Tudi mladinska organizacija v krajevni skupnosti ima podobne probleme. Na občinski konferenci pravijo, da se boji-jo, da bodo ostali brez baze. Ta oblika mladinske organizacije je grobo rečeno čisto »na psu«, ni interesa zanjo. Večji interes je za nekatere alternativne oblike delovanja, kar pa je v firmi težje izvedljivo kot v KS, kjer lahko organiziraš več skupin z različnimi interesi. V delovnih organizacijah bi morali biti najbolj zanimivi taki problemi, kot je odločanje mladih delavcev, stanovanjska politika, štipendijska politika in podobno. Nekaj takšnih akcij smo sprožili, pa je bil kljub temu odziv skoraj ničeln. Hoteli smo, da bi osnovne organizacije o teh stvareh razpravljale v svojih sredinah. Ko smo zadolžili njihove predsednike, da se v svojih DO pozanimajo, kako pri njih poteka dodeljevanje stanovanj mladim, ali imajo kakšno prednost, sta na naslednjem sestanku o tem poročala samo dva predsednika. Aktivnost je v veliki meri odvisna od samega predsednika, vendar nikogar, tudi tistega, za katerega veš, da je sposoben, ne moreš prisiliti, da sprejme to funkcijo.

Kar se tiče nesklepčnosti naših sestankov je pa tudi tako, da recimo moj direktor ni ravno najbolj navdušen nad to mojo funkcijo in jaz kot predsednik konference enostavno ne hodim toliko ven zaradi službe. Določenim ljudem je pomembna predvsem služba in šele nato družbenopolitične dejavnosti, drugim se zdi bolj pomembna politika. Jaz osebno sem mnenja, da bi v delovni organizaciji le morala biti poslovnost na prvem mestu. Da bi bili ti sestanki v popoldanskem času pa niti na ZK niso poskušali uresničiti.«

Je možno, da mladi vse prej našteje probleme rešujejo s svojo prisotnostjo v samoupravnih organih delovnih organizacij?

ŠPORIN: »Tudi o zastopanosti mladincev v samoupravnih organih smo govorili na koordinacijski konferenci in takrat so vsi trdili, da je le-ta zadovoljiva. Seveda je tudi udeležba mladih v teh organih pomembna toliko, kot je pomembna sama funkcija teh organov in v tej situaciji le-ti nimajo kakšne odločilne besede. Večina stvari pri nas je administrativno določenih, omejenih z zakonom in pravzaprav je danes udeležba v samoupravnih organih zgolj simboli-

na. Seveda ne trdim, da se ne bi kakšen problem glede stanovanj ali zaposlitve hitreje rešil, če bi bilo udeleženi več mladih.«

Od kod dobi mladinska organizacija potrebna finančna sredstva?

ŠPORIN: »Za vse družbenopolitične organizacije obstaja določen fond, iz katerega se financirajo, drugače pa je to urejeno različno v posameznih delovnih organizacijah. SOZD Hmezad kot tak ima za te skupne organe določeno vsoto denarja, ki je minimalna. Res je, da sama koordinacijska konferenca ne rabi sredstva, pač pa jih potrebujejo tisti, ki izvajajo določen program. Osnovne organizacije morajo torej financirati same delovne organizacije. Ali mladinci potrebujejo soglasje le-teh, kako bodo porabili denar, je spet odvisno od posameznih primerov. Ta odvisnost je relativna. Ponekod so mladinske tako močne, da tudi same predlagajo določene stvari, drugod so pač privešek ostalih, lahko bi rekel servis za storitve, za razne delovne akcije.

Vendar je o vsem tem zelo težko govoriti, ker je mladinska organizacija zares zvođenela, v delovnih organizacijah še bolj kot po krajevnih skupnostih. Ne vem pa, kako bi bilo, če bi recimo prišlo do kakšnega štrajka v Hmezadu ali drugih zaostrenih situacijah, kakšno vlogo bi zavzela mladina v tem primeru. Mogoče bi se bolj aktivirala, kot je bil primer v žalskem zdravstvenem domu, v Ferralitu, kjer je bila ravno mladina pobudnik določenih stvari.«

Koliko je mladinska organizacija soudeležena v zdajšnjem družbenopolitičnem dogajanju pri nas?

ŠPORIN: »Kar se tiče aktualnih družbenopolitičnih dogajanj v Sloveniji in Jugoslaviji, me zelo moti, da nismo o tem nič govorili na sestankih. O aferi Janša, zlati pa o ustavnih spremembah nimam pojma, kaj ljudje o tem mislijo. Vem sicer to, kar se med seboj pogovarjamo, ni pa nikakršnega uradnega stališča, ki bi ga lahko zastopali navzven kot mladinska organizacija. Glede na stanje, o katerem sem govoril prej, ga tudi ne more biti.«

Kako je z ustanovitvijo Zveze kmečke mladine?

ŠPORIN: »Pobuda za ustanovitev Zveze kmečke mladine ne izhaja iz Žalca, je pa bila tu uradno izrečena. Formalno spada ta organizacija v okvir ZSMS, vendar bi rekel, da je od nje še bolj odmaknjena kot Aktiv mladih združnikov. V to zvezo se morajo zainteresirani včlaniti posebej.

Sicer pa med mladinci in združniki obstaja nekakšna konkurenca, le redko se združijo pri svojih aktivnostih. Ponavadi so imeli združniki več denarja.«

Kakšna pa je vaša vloga v Občinski konferenci ZSMS?

ŠPORIN: »Vloga naše mladinske organizacije je takšna, kakršna je naša aktivnost. Po številu mladincev bi moral imeti Hmezad precejšen vpliv, ker pa je njegova dejavnost ničelna, je takšna tudi njegova vloga.«

Kaj storiti?

ŠPORIN: »Da bi takšno stanje popravili, bo treba najprej zamenjati večino ljudi s funkcijami na vseh nivojih. Tudi jaz osebno nimam nobenega interesa več. Če pa predsednik nima interesa, to vpliva na aktivnost organizacije. Septembra bomo morali na nek način izpeljati volilno konferenco.

Marsikdo krivi tudi koordinacijsko konferenco in mene, da se nič ne dogaja. Vendar si jaz ne morem izmišljevati aktivnosti. O določeni ideji se moram dogovarjati s predsedniki osnovnih organizacij. Dve leti je to funkcioniralo, zdaj sem še jaz izgubil interes. Treba je dobiti ljudi, ki so se šele zaposlili in so manj obremenjeni s službo. Ko te na-

mreč enkrat zagradi tok službe, ti je žal časa, ki ga porabiš za stvar, za katero ni interesa.

Verjetno tudi v drugih delovnih organizacijah ni dosti bolje. Vem, da so tudi druge družbenopolitične organizacije večkrat nesklepčne na svojih sestankih. Stanje v družbi je takšno, da te DPO nič konkretnega ne prispevajo k temu, da bi se izboljšalo. Pasivnost je očitna vsepovsod.

Rešitev mladinske organizacije v firmah vidim samo v tem, da preko rezultatov svojega dela doseže svoj ugled, da bo posameznik čutil, da se je kakšen problem vendarle rešil. Potem bo verjetno tudi udeležba na sestankih večja. Dokler pa se sklepi samo sprejemajo, ne pa tudi uresničujejo, ljudje ne bodo imeli interesa biti aktivni.«

Ksenija Rozman

Kmetijstvo brez akumulacije

Delam v kmetijstvu, ki preživlja v zadnjem obdobju hudo ekonomsko krizo. O tej situaciji in možnostih razvoja kmetijstva je bilo že veliko povedanega in tega ne kaže ponavljati. CK ZKS se je na seji, ki smo jo posvetili kmetijstvu kot gospodarski panogi, zavzel za dolgoročno kmetijsko politiko, ki edino lahko da pričakovane rezultate.

Sprejeli smo operativni program aktivnosti komunistov v kmetijskih organizacijah združenega dela pa tudi v drugih strokovnih institucijah (komite za kmetijstvo, združna zveza, zbornica, banka, kmetijski inštitut), ki ga prepočasi uresničujemo.

Kmetijci smo o oceni stanja v kmetijstvu in trendih razvoja te panoge govorili tudi v skupščini SRS, na zadnji njeni seji pred nekaj dnevi in se zavzeli za to, da postane kmetijstvo prava gospodarska panoga in ne preskrbovalna dejavnost, kot je sedaj, brez možnosti lastnega razvoja, saj ni nobene akumulacije, ki bi bila nujno potrebna za posodabljanje tehnologije, za intenzivnejšo proizvodnjo, večjo kvaliteto, zmanjševanje stroškov in izvoz, kar pojmujem tudi kot prestrukturiranje v kmetijstvu.

Rad bi opozoril na tekočo posojilno-delnarjo politiko, ki je za kmetijce nesprejemljiva in vodi v še hujšo krizo.

Struktura financiranja kmetijskih naložb se je v zadnjih letih bistveno spremenila, saj se vanjo bančna sredstva skoraj ne vključujejo. Delež teh je bil leta 1981 39 odstotkov, leta 1987 pa le 4,5 %.

Vzrok za to je cena kapitala. Leta 1981 so bile obresti za najete kredite do 10 odstotkov, junija 1988 pa je indeksacija dosegla 895 odstotkov in dodatnih 20 odstotkov realnih obresti. Na konkretnem primeru navedeno pomeni, da izhajajo iz stroškov obnove enega ha sadovnjaka 28 mio din ob 50-odstotni udeležbi bančnih sredstev znašajo obresti v prvem letu 128 mio din. Znano je, da nastopi polna rodnost sadovnjaka po štirih letih vlaganja, iz česar se jasno vidi, da naložba ni rentabilna, saj navedenih obremenitev, ki izhajajo iz obresti, ni mogoče vgraditi v ceno proizvoda.

Zaradi trajno nizke akumulativnosti kmetijstvo bolj kot gospodarstvo v celoti financira tekočo proizvodnjo in zaloge s tujimi viri, predvsem bančnimi posojili. Zaradi sezonskega značaja proizvodnje se kapital tako v proizvodnji kot predelavi kmetijskih proizvodov dolgo obrača. V strukturi cene pomenijo obresti že približno tretjino. To dejstvo je močno poslabšalo ekonomski položaj panoge in zaostriło odnose v reprodukciji med pridelavo-predelavo in trgovino na podlagi vloženih sredstev in dela.

I. V.

Toča ni najhujše zlo za kmeta ...

KAJ BOMO JEDLI, ČE BO KMET OBUPAL?

Mirka Cokana iz Lok smo obiskali, da bi se pozanimali, kakšno škodo je njegova kmetija utrpela zaradi toče, 9. avgusta letos. Toda dlje ko smo se pogovarjali, bolj je bilo očitno, da ni samo narava tista, ki »krade« kmetu pridelek in dohodek. Igrica »Kdo bo koga ...« postaja pri nas vse bolj podobna farsii.

A kot rečeno, Cokanovo kmetijo sva z Janezom Serdonarjem, pospeševalcem TZO Šempeter, obiskala predvsem zaradi »naravnih vzrokov«. O toči smo se pogovorili najprej, kar na dvorišču: »Pas toče je potekal ravno po robu doline in zajel višinske kmetije. Škoda se najbolje vidi na koruzi. Ker je bila ta zaradi suše uvela, jo toča ni v tolikšni meri poškodovala. Ravno obratno je pri hmelju. V nasadu aurore je na tleh toliko sadežev, kot bi ga že obirali.«

Mirko Cokan je gospodar višinske kmetije, ima 60 arov hmelja, nekaj pitancev in krav mlekaric. Letos mu jo je narava precej zagodla: »Suša nam manj škodi kot moča, letos je veliko več škoda zaradi mrzle pomladi. Hmelj je pravzaprav šele dobro odcvetel in aurore bi skoraj lahko obirali prej kot golding, ki je nasajen ob robu gozda. Pridelek goldinga bo za 20, 30 % manjši, aurore je malo boljša, vendar ji je škodovala suša, ker raste na težkih tleh. Toča je škodo povečala še za približno 15 %.

Cokanov pridelek je zavarovan samo proti toči in viharju: »Problem kmetij v hribovitih predelih je poleg vsega nova »davrarija«, ki bo še nekaj kmetov spravila »ob hlače«. Za mojo kmetijo pride letno 270 starih milijonov zavarovanja. Davek sicer na kmetijo ni velik, treba pa je upoštevati, da je kmetijska mehanizacija tako draga, da si je kmet danes ne more privoščiti. Kreditov ni, če pa ga že dobiš, so obresti trenutno kar 700 % in še bodo narasle.«

Tako je naš pogovor že prešel na »nenaravne« pojave v našem kmetijstvu: »S cenami je bolj tako. Ne bi rekel, ali sem ali nisem zadovoljen z njimi. Razmerja med dolino in hribi se ne da izenačiti, še najmanj k temu prispevajo cene. Višinska premija za enega bika na primer znaša 9 starih milijonov. Samo polovico te vsote dobim več kot kmet iz doline, vložim pa sigurno najmanj enkrat več dela za enako maso. Jaz imam skupno 2,5 ha pašnikov. Da jih pokosim, porabim cel teden, ker moram več kot polovico dela opraviti ročno. Rotacijsko kosilnico sem sploh prodal, ker se mi jo za košnjo 50 arov ne splača vzdrževati. V dolini je ta površina poškošana v enem dnevu.

Ne trdim, da se ne bi dalo preživeti samo s kmetijo, ne bi pa mogel od tega investirati vanjo.«

Pred dobrimi desetimi leti je Mirko

po prevzemu kmetije začel skoraj iz nič. Danes na njegovem dvorišču stoji že tretji traktor, vsa druga potrebna mehanizacija, nov kozolec, sušilnica in nova hiša. Tudi obiralni stroj je kupil skupaj z bratom. Njegova prizadevanja, da bi ga nabavila vaška skupnost, niso uspe-

la. Za vsa potrebna dovoljenja, električni priključek in ostalo bi morali plačati ceno še enega stroja. »Nasadov hmelja tu okoli je vedno manj, samo mlajši nasadi se lahko obdelujejo strojno. Delovne sile ni, mladih ljudi je vedno manj na kmetijah, vse manj je možnosti, da si nabavijo potrebne kmetijske stroje.«

Sodelovanje s TZO Šempeter je naš sogovornik pohvalil, da je veliko boljše kot pred nekaj leti, meni pa, da takrat ni bila zadruga vsega kriva: »Riba smrdi pri glavi ... Ne mislim, da bi bilo višinskemu kmetu treba pomagati samo s sredstvi, tudi malo manj bi nas lahko obremenili. Oprostili bi nas lahko dela prometnih davkov. Cena naših pridelkov je nizka, vse ostalo, kar pa mi potrebujemo, je drago. Za liter mleka dobim recimo 400 din, kislo vodo pa moram v trgovini kupiti po 600 din. Če hočem povečati količino prodanega mleka,

moram bolje nakrmiti kravo. Vreča krmiš stane okoli 6 starih milijonov, razlika, ki jo dobim za več litrov oddanega mleka, tega niti približno ne pokrije. Pšenico sejemo večinoma samo zaradi kolobarjenja, ker ima koroza boljše ceno. Vem, da je z zakonom prepovedano krmiti pšenico živini. Vendar ni logike, da bi kmet prodajal pšenico po nizki ceni in potem kupil korožo po višji. Dogaja se, da kmetje krmito živino z enotno moko in celo najcenejšim osnovnim kruhom. Tudi kmet teži za najcenejšim materialom.«

Prav tako kmetom uničujejo naravo. Letos je Mirko Cokan moral posekati 43,5 arov mladega gozda za novo traso električnega voda. Skupaj z delom, ki ga je sam opravil, je dobil 120 milijonov, starih kajpak, odškodnine. Les je bil dober samo za kurjavo. Nihče mu ni poročal škode zaradi postavljanja droga sredi malo prej posejanje njive. Nihče ga ni nič vprašal, dokler ni bilo treba podpisati pogodbe. Če bi traso premaknili za 40 m čez njegov gozd, bi na poseki lahko naredil cesto za vleko lesa. Zadruga pri tem očitno ne more braniti kmetov, elektrogospodarstvo s svojimi zvezami je premočno.

Glede kmečke zveze, ustanovljene pred kratkim, pa je Mirko Cokan previden. Prvi so vedno najbolj »na udar« in vprašanje je, ali bo v tem primeru močnejša država ali kmetje.

Zgodba o tem, ali je država potrebna kmetom ali so potrebni kmetje državi, je podobna tisti o kokoši in jajcu. Ali pa tudi ne.

Ksenija Rozman

DOSEČI Z DELOM

Ni pomembno, ali je DO srednja, majhna, velika, bistveno je, da je uspešna, da realizira ne samo tekočo reprodukcijo, ampak da se razvija. V tem kontekstu je treba takoj preiti na mobilizacijsko konkretnost. Vsa naša gradiva in razprave so zasnovani na sodobnem pristopu, na tržnem konceptu, ki je nujen za družbo prihodnosti. Nimamo več veliko časa za razprave, ampak moramo te koncepte takoj začeti uveljavljati. Zato je treba te rešitve izpeljati v praksi, in sicer postopno. Kot je to pač možno in v skladu z obstoječo zakonodajo. Tam, kjer rešitve niso možne, pa je treba takoj začeti postopke za usklajevanje, spreminjanje zakonodaje in seveda realizirati tisto, kar je že sprejeto, pa čeprav neke eksperimentalne poteze v nekaterih eksperimentalnih delovnih organizacijah, ki bi rešitve preskusile v praksi, preden jih vpeljemo v celotnem gospodarstvu.

Skratka, gre za takojšnje reagiranje, za spremembe, ki jih naši delavci zahtevajo. V delovnih organizacijah se povečujeta pasivizacija in demotivacija. Na sejah govorimo o dvigu kvalitete, dejanska dogajanja pa so nasprotna. Gre za padec kvalitete, padec poslovnosti, gre za čedalje manjšo osebno iniciativo, voljo in željo za prevzemanje osebnih tveganj. Vsi skupaj se potem vedemo oportunistično, rezultati so seveda temu primerni.

Če bomo ekonomijo kot koncept postavili na sodobne tržne osnove, bo sledila tudi potrebna demokratizacija družbe, potrebne spremembe. Vendar se tega ne da narediti z doktrino in vzpostavljanjem nekih kompleksnih modelov. To je treba doseči z delom.

Matija Škof

Po letu dni spet na prizorišču

NAJBOLJ ČRNOGLEDI SO SE MOTILI

Niso samo zločinci tisti, ki se vračajo na kraj zločina, tudi novinarji se kdaj pa kdaj. Če govorim čisto po resnici, gre v tem primeru za študentko novinarstva, pa tudi o zločinu nisem pisala prejšnje poletje. Pravzaprav je šlo za skromen članek o takrat novi čistilni napravi v Kasazah, ki je izzvenel dokaj pesimistično. Zato sem se po letu dni odločila, da ugotovim, ali je usoda čistilne naprave zdaj kaj bolj rožnata.

Najbolj pesimistična prerokovanja se niso uresničila. Naprava še deluje in lahko sem si jo ogledala znotraj žičnate ograje. Na prvi pogled nič novega, Polona Barič, vodja čistilne naprave pa je povedala:

»Naše komunalno podjetje tega objekta še ni prevzelo od investitorja, ker po enem letu obratovanja med drugim ni jasno, kako bomo rešili problem mulja. Načrtovano je bilo, da naj bi se mulj v dveh gredah popolnoma izsušil, tako da bi ga lahko nakladali in s kamionom odvažali na kmetijske površine. Vendar kaže, da je podnebje pri nas premrzlo, da bi lahko do takšne mere osušili blato. Hmezdaj ne kaže posebnega inte-

resa za odvoz le-tega. Morda ne zaupajo popolnoma našim analizam sestavin, pravijo tudi, da se jim na pol osušenega mulja ne splača odvažati s cisternami.«

Analize očiščene vode se opravljajo večkrat v letu, pravkar opremljajo laboratorij v samem objektu čistilne naprave. Rezultate tu opravljenih analiz bodo uporabljali za reguliranje delovanja čistilne naprave. Spremljali bodo odplake iz Celjskih mlekarn, prav tako bodo vzorce jemali iz kanalizacije.

Kar se tiče stroškov, so ti veliki predvsem zaradi porabe elektrike. Ker je komunalno podjetje šele v fazi priprave na prevzem objekta, stroškov ne zaračunavajo uporabnikov. Ti so z območja Žalca, Arje vasi in Celjske mlekarn. Priključitev Prebolda in Polzele je v dolgoročnem planu, v njem pa eno leto pravzaprav ne pomeni veliko. Vsekakor bi bilo potrebno zgraditi dodatne objekte, a zgodba o finančni zmogljivosti je podobna zgodbam večine investitorjev pri nas.

»Čistilna naprava kot taka deluje brez večjih okvar. Če pride na primer do izpada električne energije, to popra-

vimo v nekaj urah. Več problemov imamo s stikali, ki ob povišanju gladine Savinje vklopijo črpalke za prečrpanje vode v reko. Sicer je ta odtok urejen gravitacijsko. Ker se na ta stikala ne zanesemo popolnoma, mora ob nevihti in dežju eden od nas priti sem in ročno vključiti črpalke, če je to potrebno. Veliko časa porabimo za redna popravila, vzdrževanje, čiščenje naprav in seveda za urejanje okolice.«

Imajo pa še en problem, za katerega nihče ne prevzema odgovornost. Kanal, po katerem so napeljeni fekalni odpadki iz Žalca, je slabo tesnen in vanjo vdira talnica. Ker je njen nivo dovolj visok, se zaenkrat ni bati onesnaženja pitne vode. Kvaliteto le-te seveda redno preverjajo.

Skratka – čistilna naprava še »živi«. Toda po Savinji bo preteklo veliko vode, preden se bodo uresničili vsi načrti o njenem delovanju. Upajmo, da bo medtem po reki res tekla voda in ne odpadki.

Ksenija Rozman

26. DAN HMELJARJEV

Kljub močni sončni pripeki in že enomesečni suši, ki kaže, da bo hmeljarjem pobrala precej pridelka, je bilo praznovanje pestro in v slavnostnem vzdušju.

Hmeljarski tehnologi in strokovnjaki so se že v petek srečali v Braslovčah na zadnjem sestanku pred obiranjem hmelja, si ogledali namakane in nenamakane nasade, ki jih je močno načela suša, naredili načrt obiranja, sušenja in spravila hmelja.

V soboto, 13. avgusta, so na KS Braslovče odprli razstavo likovnih del članov ŽPD Celje, popoldne pa je bil ob Žovneškem jezeru triatlon, pri TVD Partizan pa turnir v odbojki, pri gasilskem domu razstava strojev SIP, zvečer pa vse do jutra prijetno srečanje na prireditvenem prostoru ob zvokih Globus banda.

Slovenski hmeljarji so se letos prvič sestali v nedeljo, 14. VIII., dopoldne v hmeljarskem domu v Žalcu na slavnostni seji skupščine Poslovne skupnosti za hmeljarstvo SR Slovenije. Številne zbrane je nagovoril podpredsednik izvršnega odbora poslovne skupnosti tov. Ivan Poteko in orisal skupna prizadevanja za boljšo proizvodnjo, namakanje in spravilo hmelja. Letošnjo proizvodnjo hmelja in prizadevanja za boljše in lepše donose sta orisala profesor dr. Tone Wagner in mag. Milan Žolnir.

V tradicionalnem delu so imenovali novega hmeljarskega starešino hmeljarja Vikija Gajška iz Drešinje vasi, za njegovo spremljevalko pa hmeljarsko princesko Melito Plaskan iz Malih Braslovč. Za visoke donose goldinga in aurore v 1987. letu so podelili plakete, priznanja pa zaslužnim hmeljarjem.

RTV Ljubljana je program spremljala v živo. Praznovanje so popestrili godbeniki iz bavarskega hmeljarskega Nandlstadta, za prigrizek pa uspešno poskrbeli mladi zadružniki iz Braslovč. V Braslovčah je bilo v nedeljo zelo živahno. Ob 9. uri so prikazali člani Kinološkega društva Žalec spretnosti svojih službenih in športnih psov.

Popoldne je bila tradicionalna povorka s prikazi iz hmeljarstva, predaja starešinstva in zbor hmeljarskih starešin. Za dobro voljo so igrali Šaleški fantje.

Letošnje praznovanje dneva hmeljarjev je bilo zelo vroče, saj se je živo srebro povzpelo tja do 36 °C. Vsi smo hrepeneli zrli v nič dežja obetajoče oblake in upali vsaj na dež v prihodnjih dneh. Suša nam je še enkrat pokazala, kako važno bo čimprej zgraditi namakalne sisteme, akumulacijska jezera in na Savinji, Bolški, Ložnici in še kje prageve, jezove, zapornice in še kaj, da v dolini zadržimo čimveč vode in dvignemo nivo podtalnice.

Hmeljarji zrejo z optimizmom v prihodnost. Tako bodo dnevi hmeljarjev ob boljši koordinaciji in skupni podpori bolj slovesni.

Letošnji hmeljarski starešina in njegova spremljevalka, Melita Plaskan

26. dneva hmeljarjev so se udeležili tudi gostje iz Zvezne republike Nemčije. To so bili člani godbe na pihala iz Nandlstadta, hmeljarskega središča Bavarske, ki so si v soboto, 13. avgusta, ogledali Savinjsko dolino s Hmezadovega nebotičnika, mesto Žalec in tukajšnjo osnovno šolo. V nedeljo so obiskali Rimsko nekropolo v Šempetru, Rojnikovo kmetijo v Spodnji Gršovljah, poleg tega pa so uspeli še zaigrati po končani slavnostni seji Izvršilnega odbora Poslovne skupnosti hmeljarjev. Kljub vročini, so v slikovitih narodnih nošah nastopili tudi na popoldanski osrednji prireditvi hmeljarjev v Braslovčah in se osvežili v dokaj čisti Savinji pri letuškem jezu.

Hmeljarske starešine v povorki v Braslovčah.

Delček iz pester povorke prikazov iz proizvodnje hmelja.

Hmeljarski starešina Viki Gajšek je ob začetku praznovanja nagovoril v Žalcu zbrane hmeljarje

Spoštovani hmeljarji, spoštovani sodelavci v hmeljarski proizvodnji!

Vse vas prav lepo pozdravljam in se zahvaljujem za zaupanje ob izvolitvi za hmeljarskega starešino. Obljubljam, da bom deloval kot dosedaj, za razvoj hmeljarstva pri nas, saj sem s hmeljem doživljal svoja najlepša leta. Lahko rečem, da sem tej panogi posvetil vse svoje življenje, saj živim s to rastlino skoraj od rojstva pa vse do danes. Zato želim in sem tudi prepričan, da se bo ta panoga uspešno razvijala tudi v bodoče.

Hmeljarstvo je v svojem razvoju doživljalo vzpone, dobre letine, dobro prodajo; doživljalo pa je tudi slabe letine in krize zaradi slabše prodaje na svetovnem in domačem trgu. To je imelo za posledico, da so se hmeljišča krčila in da se je pojavilo nezaupanje v to proizvodnjo. Vse to smo hmeljarji skupaj s strokovnjaki Inštituta za hmeljarstvo, Hmezada Export-import, s svojo za drugo in z vztrajnostjo premagali. Prebrodili smo krize in ostali zvesti naši tradiciji, tako, da tudi danes lahko praznujemo svoj praznik, že 26. dan hmeljarjev.

Navadno si ob takšnih priložnostih zastavljamo nadaljnje cilje. Naš nadaljnji cilj v hmeljarstvu je, skrbeti za obnovo nasadov, izpopolnjevati in posodabljati mehanizacijo (traktorje, razne priključke, rezalnice, škropilnice in drugo mehanizacijo.)

Tudi za spravilo hmelja ne smemo pozabljati na sodobne obiralne stroje in sušilnice, kajti vsi vemo, da je tudi od tega odvisna kvaliteta hmelja, da ga bomo lahko ponudili vedno bolj zahtevnemu trgu.

Tudi namakanje v hmeljiščih moramo še nadalje razvijati, saj letošnja suša dokazuje, da tisti, ki ima urejen namakalni sistem, lažje premaguje sušno krizo. Zato želimo in pričakujemo, da nam bo družba tudi v tem prizadevanju še pomagala. Vsi skupaj se moramo zavedati, da 80 % našega hmelja izvozimo na najbolj zahtevna tržišča v Nemčijo, Ameriko in Japonsko in se moramo temu trgu s kvaliteto pridelka nenehno prilagajati.

Za nas predstavlja hmelj pomemben vir dohodka, zato nam ne more in ne sme biti vseeno, kako se bo ta proizvodnja v bodoče ohranjala in razvijala. Zato apeliram na vse mlajše hmeljarje, da ostanejo zvesti tradiciji hmeljarstva.

Hvala!

Hmeljar

TEKMOVANJE HMEJARJEV ZA VISOKE PRIDELKE HMEJJA V LETU 1987

Nagrade in priznanja

Leto 1987 je jubilejno deseto leto, ko podeljujemo nagrade in priznanja posameznim hmeljarjem in DO Slovenije za dosežene najvišje pridelke hmelja. Ob tem smo lahko veseli in ponosni, obžalujemo pa, da se letos visoki pridelki ne bodo ponovili. Takšna odstopanja doživljamo iz leta v leto, ko nam ob vseh naporih zagođe narava. Za primer naj navedem, da je bil zmagovalac v letu 1986 pri sorti savinjski golding Viktor Napotnik z 1914 kg/ha, v letu 1987 pa hmeljar Zoran Žagar z doseženim pridelkom 3052 kg/ha, kar pomeni razliko od 1138 kg/ha. Pri sorti aurora je ta razlika 690 kg/ha, ko je bila zmagovalka v letu 1986 Marija Ježovnik iz Podvina.

Tudi za kolektivne nagrade med DO in TOZD so razlike pridelka 86/87 občutne. Zmagovalac je v letu 1986 imel povprečni (korigirani pridelok) 1416 kg/ha, v letu 1987 pa 1874 kg/ha, kar pomeni razliko 542 kg/ha. Kaj bo letos (1988)? Menim, da bomo bliže letu 1986 kot letu 1987.

Vse A in B sorte smo preračunali s faktorjem 0,77 in jih sešteli k savinjskemu goldingu, ki ima faktor 1, in smo tako dobili povprečni pridelok, ki je zaradi tega nižji, kot je dejansko doseženi. S tem smo izenačili proizvajalce, ki imajo več A in B sort z onimi, ki imajo več savinjskega goldinga, kar da v seštevku korigiran povprečni pridelok.

Nagrade in priznanja so znane. Da jih ponovim:

Za prvo mesto je kristalni vrček z zlato plaketo.

Za drugo mesto je litrski keramični vrček s srebrno plaketo.

Za tretje mesto je politrski keramični vrček z bronasto plaketo.

Nagrade in priznanja so zelo skromna oddolžitev za dosežene uspehe, so pa trajni dokument. Denar in pivo gredo v pozabo, vrčki in plaketa pa ostajajo v vitrinah dobitnikov in bodočim hmeljarjem v vzpodbudo in opomin.

Dobitniki nagrad in priznanj za leto 1987 so za sorto SAVINJSKI GOLDING:

1. ZORAN ŽAGAR, DOBRIŠA VAS, TZO PETROVČE, za doseženih 3052 kg/ha na površini 0,90 ha
2. JOŽE ROJNIK, TZO BRASLOVČE, za doseženih 2888 kg/ha na površini 0,17 ha
3. MIRO ROTOVNIK, GOTOVLJE, TZO GOTOVLJE, za doseženih 2700 kg/ha na površini 1,16 ha
Še naslednji trije za primerjavo:
4. IVAN STERNAD, ZG. GORČE, TZO BRASLOVČE z 2500 kg/ha
5. OTO ŠPORN, PARIŽLJE, TZO BRASLOVČE z 2466 kg/ha
6. ŠTEFAN ČETINA, PODLOG, TZO ŠEMPETER z 2440 kg/ha

ZA SORTO AURORA so dobitniki:

1. JULIJ HROVAT, PODVIN, TZO POLZELA, za doseženih 3401 kg/ha na površini 0,72 ha
2. IVAN ZAGORIČNIK, PODLOG, TZO ŠEMPETER za doseženih 3339 kg/ha na površini 0,43 ha
3. FRANC MAROVT, ZG. GORČE TZO BRASLOVČE, za doseženih 3150 kg/ha na površini 1,02 ha
Še naslednji trije:
4. JAKOB STERNAD, RAKOVLJE, TZO BRASLOVČE z 3097 kg/ha
5. VINKO ZAGORIČNIK, PODVIN, TZO POLZELA z 3073 kg/ha
6. FRANC BREŽNIK, PODLOG TZO ŠEMPETER z 3072 kg/ha

KOLEKTIVNE nagrade in priznanja prejmejo:

1. HMEZAD ŽALEC, TOZD PETROVČE, DE PETROVČE, PE DREŠINJA VAS
za doseženih 1874 kg/ha na korigiranega pridelka.

NAGRADO IN PRIZNANJE kot vodja enote prejme MARKO GOMINŠEK.

2. HMEZAD ŽALEC, TOZD PETROVČE DE PETROVČE, PE ARJA VAS

za doseženih 1849 kg/ha korigiranega pridelka.

NAGRADO IN PRIZNANJE PREJME kot vodja enote IVAN BOGATIN

3. HMEZAD ŽALEC, TOZD LATKOVA VAS, DE LATKOVA VAS, PE KAPLJA VAS

za doseženih 1776 kg/ha korigiranega pridelka.

NAGRADO IN PRIZNANJE prejme vodja enote BOGDAN SOPOTNIK.

Sledijo:

4. HMEZAD – CELJE ŠMARJETA	1741 kg/ha
5. HMEZAD – LATKOVA VAS, ŠENTRUPERT	1698 kg/ha
6. HMEZAD – PETROVČE, BREG	1696 kg/ha
7. KZ SAVINJSKA DOLINA, TZO TRNAVA	1683 kg/ha
8. HMEZAD – DE ŠEMPETER, PE ŠEMPETER	1679 kg/ha
9. KZ SAVINJSKA DOLINA, TZO ŠEMPETER	1673 kg/ha
10. SVL JERUZALEM, ORMOŽ	1666 kg/ha

inž. Milan Dolinar

Prejemniki priznanj za visoke pridelke goldinga in aurore.

Hmeljarska priznanja za l. 1987 so prejeli:

HMEZAD KZ SAVINJSKA DOLINA

1. Franc MAROVT, Zg. Gorče 7, Braslovče, TZO Braslovče
2. Ivan BIZJAK, Gotovlje 43, Žalec, TZO Gotovlje
3. Lucija LESJAK, Levec 19, TZO Petrovče
4. Franc HORVAT, Breg 6, Polzela, TZO Polzela
5. Anton URŠIČ, Dolenja vas 7, Prebold, TZO Prebold
6. Vinko COKAN, Roje 1, Šempeter, TZO Šempeter
7. Franc ROJNIK, Sp. Grušovlje 2, Šempeter, TZO Šempeter
8. Jože GOLAVŠEK, Loke 4, Tabor, TZO Tabor
9. Vera KOLAR, Orla vas, Braslovče, TZO Trnava
10. Anton VESOLAK, Grajska vas, Gomilsko, TZO Trnava
11. Janko BRDNIK, Stopnik 42, Vransko, TZO Vransko

HMEZAD – TOZD KMETIJSTVO LATKOVA VAS

12. Mijo VUZEM, traktorist, PE Kaplja vas
13. Kata MAJCENOVICH, hmeljarka, PE Tabor
14. Slavica PEGELJ, hmeljarka, PE Poljče
15. Julka BRUMEN, hmeljarka, PE Poljče

HMEZAD – TOZD KMETIJSTVO PETROVČE

16. Marija KOLAR, hmeljarka, PE Drešinja vas
17. Matija MARAKOVICH, traktorist-hmeljar, PE Drešinja vas
18. Martin STEINER, pomočnik vodja PE poljedelstvo Šempeter, PE Šempeter
19. Venčeslav KUCHAR, traktorist, PE hmeljarstvo Šempeter
20. Milica ŠIP, hmeljarka, PE Vojnik

SLOVIN-KK JERUZALEM ORMOŽ – TOZD KMETIJSTVO

21. Ivan ŽINKO, vodja DE Poljedelstvo

E – KK PTUJ, TOZD KMETIJSTVO DRAVSKO POLJE

22. Vinko SIRC – traktorist na PE Pragersko
23. Peter KAJNC – HMEZAD STROJNA ŽALEC
24. Marija POSVETNIK – DE Gost., Kmet. Radlje ob Dravi

» Sonce sije, dežek gre... »

Naj vas naslov ne zavede – ne bomo govorili o aprilu. Zdaj, ko je skoraj konec poletja, vas vabim, da se skupaj spomnimo letošnjih »pasjih dni«, ki so si to ime še kako zaslužili. Mnogi kmetovalci so potrdili, da takšne suše že dolgo ni bilo. In v tej suši je novi namakalni sistem Ločica-Breg-Polzela nedvomno odigral svojo vlogo.

Naša poletna akcija je potekala prve tri dni avgusta, ko so se dnevne temperature redno dvigale nad 30 °C. Mesec dni je bilo od takrat, ko je novi namakalni sistem pričel opravljati svojo nalogo, to je namakanje hmeljišč na področju Brega, Orove vasi, celotne kooperacije Polzele, Šempetra in Gotovelj ter poslovnih enot Kmetijstva Žalec, vključno s celotnim nadvozom. S 405 ha namakalnih površin je ta sistem največji v Sloveniji. Načrtovan je tako, da naj bi deloval avtomatsko. Tako naj bi se avtomatsko vključevala in izključevala črpalke glede na porabo vode in ne glede na to, kje, kdaj in v kolikšni meri se uporabnik priključi. Voda se črpa iz Struge, ki je industrijski tok reke Savinje.

Tako naj bi bilo. Nas pa je predvsem zanimalo, ali tako tudi je in ali je sistem izpolnil pričakovanja načrtovalcev in uporabnikov.

Zato smo prosili Rudija Janežiča, vodjo tozda Kmetijstva Petrovče, da nam pove več o tem z vidika lastne proizvodnje hmelja Kmetijstvo Žalec:

»Naših je okrog 180 ha hmelja, ki ga trenutno namakamo. Namakalni sistem, ki ga je poleg našega deleža financirala Zveza vodne skupnosti Slovenije, je na začetku kazal veliko napak, od katerih vse še niso odpravljene. Veliko smo pričakovali od tega sistema, načrtovana je bila popolna avtomatika uravnavanja pritiskov in vključevanja črpalke. Ker se načrtovalca (ZVS iz Ljubljane in Inženiring sozd Hmezad) še nista strokovno uskladila, to v praksi ni zaživel. Tako zdaj namakamo z ročnim vodenjem črpalke in celotnega sistema, ki ga upravlja vodja PE Breg, Andrej Arnšek. Prekomerni pritiski se zdaj odvajajo nazaj v Strugo s pomočjo varnostnih ventilov. S posameznim namakalnikom upravljata dve osebi.

Razvoj tega namakalnega sistema je rezultat dela Hmeljarskega inštituta, strokovnjakov Kmetijstva Žalec in strokovnjakov tovarne Klimos iz Lenarta. Osnovne ideje so iz čeških načinov namakanja.

Z namakanjem smo začeli takrat, ko je vlažnost zemlje padla pod 70 %. Vlažnost preverja Inštitut za hmeljarstvo, na vseh naših enotah pa imamo tudi dežemere, s katerimi ugotavljamo količino padlih padavin. V vročih julijskih dneh izhlapi do 5 l vlage na kvadratni meter.

Kar se tiče delovanja sistema, upamo, da bomo do konca leta zbrali vse negativne točke in da jih bodo načrtovalci in izvajalci del odpravili v t. i. mrtvi sezoni.

Uporabnikov namakalnega sistema je kar precej. Poleg Kmetijstva Žalec tudi tri temeljne zadrugne enote. V zgodnjem brezoblačnem jutru, ki je napovedovalo še en vroč poletni dan brez dežja, smo se pogovarjali z Božko Žolnir, upravniko TZO Šempeter:

»TZO Šempeter namaka okrog 200 ha površin v območju Spodnjih in Zgornjih Grušovelj ter Podloga, od tega je 60 do 65 ha hmeljišč. Imamo sedem namakalnikov, dva Ferralitova, ostali so Klemosovi.«

Površine, o katerih je govor, sodijo v privatni sektor. Pa so bili kooperanti sploh zainteresirani za namakanje?

»Tudi tisti kooperanti, ki so bili prvotno proti namakalnemu sistemu, zdaj vsi namakajo. V prvem krogu namakanja v začetku julija so nekateri še izpadli, v teh sušnih dneh pa se zaliva vse, kolikor dopuščajo možnosti.

V začetku namakalne sezone smo s pospeševalci razdelili teren na približno velikost 10 ha, razporedili namakalnike, se pogovorili z ljudmi. Ta razpored se je doslej že dvakrat spremenil, ker smo nabavili dva namakalnika, kljub pomanjkanju sredstev. Za to smo se odločili, ker je hmeljišč veliko, ljudje pa postanejo nestrpni, če ni dežja in če po osmih, desetih dneh ne pridejo spet na vrsto za namakanje. Določili smo tudi vrstni red zalivanja, ki poteka vsak dan neprekinjeno od 4. do 22. ure, ko so vključene črpalke sistema.

Jani Marolt: »Učinek zalivanja je že viden.«

Prve dni smo imeli še precej okvar, v ceveh je bilo nekaj zemlje in gramoza, pritisk ni bil izenačen. Zdaj je bolje, tudi ljudje so se že navadili na ta način dela. V začetku so bili naši fantje vedno na terenu, da so jim pomagali. Pohvaliti moram še naše sodelovanje s Ferralitom, ki je bil vedno na razpolago, če je prišlo do kakšne okvare na namakalnikih. Zdaj lastniki sami nadzirajo namakanje in predlagali so, da bi vsaka namakalna skupnost imela po dva namakalnika. Vendar se pojavlja problem razdrobljenosti hmeljskih površin, katerih pogosta velikost je samo 50 do 70 arov in zato ta način namakanja ni posebno učinkovit. Namakalnik namreč zaliva osem hmeljskih vrst hkrati.

Največ nejasnosti je glede obračunavanja stroškov. Fiksni strošek predstavlja amortizacija sistema (Kdo ga bo kril v »nesušnih« letih?), tekoči strošek pomeni porabo elektrike, dežurstvo, popravilo na samem črpalnišču. Okvare na terenu so strošek namakalne skupnosti, kjer le-ta nastane. Obračun bomo naredili hkrati s obračunom hmelja, trenutno pa vseh stroškov niti ne poznamo, čeprav bodo le-ti bistveno vplivali na interes kmetov za namakanje.

Namen namakanja je ta, da se izenačijo nihanja v proizvodnji hmelja v posameznih letih, kar pomeni zanesljivejši trg. Stroške, ki pri tem nastajajo, bi morala kriti razlika v hektarskih donosih, vsekakor pa nam izkušnje prejšnjih let kažejo, da se namakanje obrestuje.

Podobnega mnenja je bil Ivan Poteko, upravnik TZO Polzela: »Z ozirom na prepustnost tal smo imeli v preteklih letih velike probleme v sušnih obdobjih. Hmelj je rastlina, ki potrebuje veliko vlage, peščena zemlja pa je ne drži. Zato smo pristopili k uvedbi namakalnega sistema, ki je bil naša dolgoletna želja.

Hmeljišča smo sicer namakali že prejšnja leta, vendar je bil ta namakalni sistem star že petindvajset let, zarjavel in precej podoben rešetju. Zadoščal ni niti po kapaciteti niti ni bil funkcionalno ustrezen. Julija lani so zato stekli prvi pogovori o novem namakalnem sistemu.

V ta sistem je zajetih približno 70 ha površin, 30 ha hmelja, ki jih zdaj tudi namakamo. Pravkar smo v fazi sprejemanja poslovnika o načinu uporabe namakalnega sistema in v fazi ustanavljanja namakalnih skupnosti, ki v praksi sicer že delujejo, niso pa še formalno opredeljene. Poleg tega se moramo TZO med sabo dogovoriti o načinu kritja stroškov namakanja.

Interes za namakanje je velik, vendar so nov namakalni sistem nekateri kmetje sprejeli prej, drugi malo pozneje, problemi nastajajo ponekod predvsem pri samem operativnem delu in tehnični izvedbi. Vendar sta še slabi dve tretjini kooperantov, ki v ta sistem niso zajeti, ker so teritorialno preveč oddaljeni in bi bili stroški previsoki. To pomeni še 48 ha nenamakalnih površin.

Po tehnoloških normativih je možno z enim namakalnikom v desetih dnevih zaliti 14 ha, pri nas pride na en namakalnik 8 ha, tako da delo poteka nemoteno.

Namakanje bi moralo dati približno 300 kg hmelja na hektar več in če bi stroški znašali do 20 % ohranjene vrednosti, bi bil učinek namakanja ustrezen.

Kakšna je kmetova računica, od katere je še kako odvisna uspešnost investicije?

Sredi hrumenja dveh namakalnikov in traktorja je Jani Marolt, kooperant TZO Polzela povedal naslednje:

»Zaenkrat poteka delo nemoteno, okvar ni, vode je dovolj. Pojavljajo se sicer začetne težave tudi v organizaciji. Ljudje se še niso čisto navadili tega sistema, vedno je ob namakalnikih kdo, ki jim pomaga. Skratka, ni še čisto tako, kot bi moralo biti.

Tu imam 2 ha hmelja in ker je zemlja zelo prodnata, je učinek zalivanja viden že zdaj. Tudi če bi padlo precej dežja, bi to bilo komaj dovolj za en teden. Namakamo vsak teden enkrat in v tem času so namočene vse hmeljske površine, ki spadajo pod TZO Polzela. Dogovorili smo se, da zdaj namakamo z dvema namakalnikoma hkrati, saj tako delo poteka veliko hitreje in tudi samo ena oseba je dovolj za opravljanje z obema.

Hmelj je lep, verjetno pa ne bo takšne količine kot smo predvidevali, ker ni obrodil čisto do tal, kar je sicer značilnost aurore. Kljub temu računamo, da bo pridelek za 20 do 30 % večji zaradi namakanja. Prav tako predvidevamo, da bodo s tem plačani stroški namakanja.

Pokramljali smo tudi s Francem Turnškom, prav tako kooperantom TZO Polzela:

»V zakupu imam 28 arov hmeljišč. Hmelj trenutno zelo lepo kaže. To, da ga zdaj zalivamo, bo rešilo precej pridelka. Lahko bi ga začeli namakati že pred tremi tedni, vendar nismo dobili prej namakalnika. Vseeno je bolje začeti malo pozneje kot pa nikoli. Zadnja leta hmelja nismo namakali, še prej smo namakali na star način, tako da so razpršilci namočili celo sadiko hmelja. Ta način namakanja ni bil posebno dober, kar se je poznalo na kvaliteti pridelka. Zdaj se namaka samo zemlja, kar je veliko boljše.«

Naš namen je bil, da se pogovorimo še z upravnikom črpalnišča, Andrejem Arnškom, pa nam to ni uspelo. Vedno je bil na poti nekje pred nami. Morda je to dokaz, da je črpalnišče kos nalogi, ki jo mora opravljati.

Tako smo našo akcijo zaključili, čeprav precej vprašanji ostaja neodgovorjenih. Nekaj je takšnih, na katera bi morali odgovoriti še pred začetkom namakalne sezone, čeprav je res, da je bilo kljub temu opravljenega v letu dni veliko dela.

Vlado Kolenc, kooperant TZO Polzela. »Z namakalnim sistemom smo zelo zadovoljni, upravljanje z namakalnikom je dovolj enostavno.«

Tako je poletje v Savinjski dolini. Kilometri hmelja v razbeljenem soncu. Letos se hmeljarji niso bali sonca. Vode v Strugi je bilo dovolj, črpalke so jo potiskale tja, kamor so bile napeljene cevi. Veliko metrov štejejo le-te, pa so še vedno prekratke. Tam, kjer so namakali, je bila suša premagana.

Ksenija Rozman

V mešalnici nič novega

Po sanaciji mešalnice v Žalcu leta nima več izgub, vendar ni njeno poslovanje nič manj težavno. Problema s surovinami sicer nimajo, tudi prodaja krmil je še zadovoljiva, skrb vzbuja dejstvo, da je sedanja mešalnica že dotrajana in da so zaradi tega vedno manj konkurenčni na trgu. Ta mešalnica naj bi letno proizvedla 10.000 ton krmil, dejansko pa jih 32 do 34.000 ton. Prodali bi lahko še več, tako pa celotna proizvodnja krmil teče po mehanskem postopku, dozirnica tehtnica, na primer, je stara že dvajset let in meri do dva kilograma natančno, kar je v dobi elektronike, sploh pa upoštevajoč naše cene, skoraj nedopustno.

In vendar sredstev za novo mešalnico ni, brez sodelovanja sozda Hmezad in celotne regije jih verjetno še nekaj časa ne bo.

K. R.

V Sadjarstvu Miroslav ocenjuje, da bo letošnji pridelek jabolk precej manjši od načrtovanega. Zaradi suše in toče bo manj prvovrznih jabolk, celotni pridelek pa bo nekaj nad sto vagonov.

Hmeljar

Od takrat, ko je bil hmelj še škodljiv, do pomembnega deleža v svetovni proizvodnji

Savinjska dolina je živela in še danes živi neko posebno življenje, ki mu je vtisnila svoj pečat rastlina – hmelj. Kako se je vse skupaj začelo, kako je hmelj prišel v dolino je mlajšim rodovom bolj malo znano. In v tem zapisu smo poskušali zbrati dejstva, ki so v zgodovini vplivala na razvoj hmeljarstva in še posebej na naših tleh.

Hmelj in pivo sta čisti izum Slovanov, le mi Slovenci smo dolgo časa trdili, pisali in se celo prerekali, da nam je hmeljarska luč zasvetila od Zahoda. In po nekem češkem učbeniku so Nemci že davno označevali naselja, kjer so prebivalci Slovani, kar »pivovarska mesta.« Ruski car Vladimir je leta 985 v podpisu mirovne pogodbe narekoval: »Mi, car Vladimir in Bolgari, smo sklenili, da bo mir med nami in Bolgari dokler ne bo začel kamen plavati in hmelj toniti.«

Z območja današnje Slovenije je prvi zapisan podatek o hmelju in pivu iz leta 1160, v škofjeških urbarjih. Podložniki so morali dajati grajski gospodi hmelj, ječmen in pivo. To potrjuje, da so bili hmeljski nasadi razviti in prav tako pivovarstvo.

Od te letnice dalje je o tej rastlini le malo dokumentov ohranjenih in zapisanih. Srednji vek temu ni bil naklonjen in pojavljale so se celo trditve, da je hmelj škodljiva rastlina.

Eden od najodličnejših mejnikov v razvoju slovenskega kmetijstva je začetek izhajanja Kmetijskih in rokodelskih novic, leta 1843. Kljub temu, da njihov urednik dr. Janez Bleiweis, ni bil več slovenske pisane besede, ji je kasneje na stečaj odprl vrata. V Novicah je leta 1853 izšel Poduk o hmeljoreji in ponatis slovenskega učbenika Navoda o hmeljariji, leta 1882.

O PAJČJI PRAVDI IN KRAJNCU, KI BO NAJBOLJŠO ZEMLJO ZA HME LJ POKVARIL

Kdo je bil prvi, ki je posadil hmeljsko rastlino v Savinjski?

Glede tega so si Savinjšani pošteno skočili v lase, tako hudo, da so svoj prav dokazali pred sodiščem. Dejstvo je, da so vsi ti »očetje« živeli približno v istem obdobju. Z začetki hmeljarstva je torej povezano ime Janeza Hausenbichlerja, Josipa Bilgerja in nemškega duhovnika Petra Hörnesa.

Ko je graščino Novo Celje kupil Salm Reifferschedt, 1864, je bilo njeno gospodarstvo precej zavoženo in prav zato so se začeli ubadati z novimi dejavnostmi, ki naj bi dale večji zaslužek. Nasadi hmelja so obstajali že drugje, ki pa so izginjali, novoceljski pa je ostal in je služil kot matični kasnejšim.

Kot prvi je začel gojiti hmelj Josip Bigler, oskrbnik novoceljske graščine.

O tem, kdo je bil oče savinjskega hmeljarstva so se Savinjšani dolgo prerekali in tako imenovani »pajčji pravdi« 1911. leta. Začela sta jo dva hmeljarja, gotoveljski in grušovelski, ki sta imela po nekem čudnem naključju skupno domače ime kmetije – pri Pakju. Razgovor v gostilni pri Kunstu je belil domači sadijevec. Beseda je dala besedo in stavila sta za dvajset kron, grušovelski na nemškega duhovnika Petra Hörnesa, gotoveljski pa na oskrbnika Josefa Bilgerja. Vsa zadeva je prišla pred sodišče, ker so se o tem čutili dolžne reči svojo besedo vplivnejši ljudje. Pajčja pravda se je ponovila leta 1934, takrat sta se o tem prerekala Slovenski hmeljar in Hmeljarski vestnik.

Po trditvah drugih naj bi bil oče savinjskega hmeljarstva duhovnik Peter Hörnes, nadzornik novoceljske graščine. V tistih časih ni bilo specializiranih kmetijskih strokovnjakov, temveč so se pripadniki drugih stanov zanimali za kmetijstvo. Hörnes je tako nasvetoval grajskemu vrtnarju Bilgerju, kako je treba s hmeljem ravnati in Bilger je, kakor mu je priporočal Hörnes nasadil württenberški hmelj. Prav tako so okoliški kmetje po nasvetu kneza Salma začeli gojiti hmelj. Prvi kmet, ki ga je gojil je bil Žagar v Dobriši vasi. In oče Žagarjeve žene je takole ošteval mladega posestnika: »Prokleti Krajnc, najboljšo zemljo nam bo s hmeljem pokvaril.«

Hmelj je bil »škodljiva« rastlina

Odločen nasprotnik hmelja je bil tudi slovenski botanik Martin Cilenšek, rojen 1848 v Gotovljah. Po njegovem sta hmelj in pivo škodljiva, ker ne kvarita le telesnih moči, ampak pohablja tudi duševne. »Zato sodita med sleparske dejavnosti«, je zapisal v eno od svojih razprav.

S hmeljarstvom v Savinjski dolini je neločljivo povezano še ime Janeza Hausenbichlerja, ki pa je pospeševal še druge dejavnosti, med drugim konjerejo.

Prvi podatki o količini pridelka hmelja so znani iz leta 1881, ko so pridelali 700 metrskih stotov, proizvodnja pa se je v dvajsetih letih povečala na šest tisoč metrskih stotov.

Iz tega obdobja je tudi prva nagrada za kakovost hmelja, ki so jo naši hmeljarji dobili na mednarodni razstavi hmelja v Nürnbergu. Že v prvih začetkih je bilo ustanovljeno hmeljarsko društvo, 1880, ki je vsestransko pospeševalo tako panogo v raznih krajih doline.

Že v tistih letih so imeli poskusne nasade, kjer so gojili okoli petnajst vrst hmelja in le-ti so imeli namen najti goldingu primeren nadomestek.

Brez večjih pretresov so tako hmeljarili do gospodarske krize leta 1929. Velika večina njenim začetkom ni namenjala velike pozornosti in površina slovenskih hmeljišč je v tistih letih dosegla rekordnih 2800 hektarjev. In ob prevelikem pridelku nihče ni mogel izmeriti sto in sto bal savinjskega hmelja, spomladi 1930 in potem, ko so končno obupali nad možnostjo prodaje, so stresli v potoke in zvozili v gmajne.

IN KAKO JE DANES?

Razvoj hmeljarstva po vojni je tesno povezan z razvojem Hmezada, zasluge za napredek lahko mirno pripišemo še Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu.

Vojna je hmeljišča močno okrnila in potrebno je bilo veliko obnov. Po pričevanjih je Jugoslavija naredila prvi povojni zunanjetrgovinski posel prav z izvozom hmelja. Že leta 1945 so izvozili 96 odstotkov 315 tonskega pridelka. Pridelki in površine pod hmeljem so se potem iz leta v leto naglo večali, razen sušnega petdesetega leta, ko so pridelali le borih 533 ton. Že leto kasneje se je

pridelek podvojil, ob koncu desetletja pa so že pospravili nad štiri tisoč ton.

Spisek držav, kamor so prodajali hmelj, je obširen, med največjimi kupci so bile ZDA, Sovjetska zveza in Zvezna republika Nemčija. Prodajali so ga na vse celine med drugim tudi v Afriko in Južno Ameriko. Najmanjša količina hmelja, ki so ga izvozili je bila le petdeset kilogramov leta 1954 v Čile.

Leta 1957 se je hmeljska trgovina organizirala na novih osnovah. Da bi se izognili velikim skokom cen, so se pivovarji in hmeljarji dogovorili za sistem predprodaje. Tako pridelujejo za vnaprej znano ceno in na takšen način prodajo od 80 do 90 odstotkov celotne proizvodnje. Preostalemu hmelju se cene prosto oblikujejo na svetovnem tržišču in nima velikega vpliva na spremembo cene. Le-te so v glavnem odvisne od nemške, ameriške in češke proizvodnje, ki znaša skupno 60 odstotkov vsega pridelka.

Morda za konec še to, da naši hmeljarji s svojimi štiri tisoč tonami pridelajo štiri odstotke svetovnega pridelka. Večino prodajo v Zahodno Nemčijo, kjer se je hmeljska trgovina skoncentrirala.

Po tehnološki razvitosti so naši hmeljarji v samem svetovnem vrhu in produktivnost imajo večjo samo še Američani.

Marjana Natek

JABOLČNI SOK IZ MLEKARNE

Jabolčni sok, ki ga mlekarne Arja vas izdeluje v sodelovanju z mestinjskim Vitalom je od srede avgusta že mogoče najti na trgovinskih policah. Hkrati je to prvi proizvod, ki je opremljen z blagovno znamko Zelena dolina. V prihodnjih mesecih bodo z njo opremljeni vsi proizvodi te organizacije.

GOLDING –

ново ime za gostinstvo – turizem

Hmezadovo gostinstvo bo kmalu dobilo novo podobo in enotno podobo. Kot eden od razlogov, da se je ta Hmezadova organizacija odločila za ta korak, je bolj enoten in organiziran nastop na tržišču.

Projekt za celotno podobo so izdelali v Novem tedniku in avgusta naj bi v Gostinstvu izpeljali formalni del: referendum, na katerem se bodo odločali za novo ime organizacije Golding. Po tem pa bodo z enotnim znakom opremili obleko, inventar...

Kot je povedal vodja tega projekta Jože Cerovšek, gre pri tem za simbol, ki se po določenem in sprejetem sistemu uporablja v vseh medijih komuniciranja. Potrošniki se z njim srečujejo že ob najmanjšem stiku – sistemu označevanja avtomobilov, značke, obeski, usmerjevalno označevanje, keramika, obleka in propagandni material. Vsi ti znaki so skrajšana pot od firme, ki ta proizvod ponuja, do potrošnika.

Takole bo izgledal znak in ime Gostinstva-turizem. Novo ime Golding, ker je v največji meri gostinska dejavnost, ki se nahaja v dolini hmeljarske proizvodnje in biser tega je hmelj golding, iz katerega varijo najboljša piva. Priznati moramo, da je pri simbolu oziroma znaku uporabljena mera domiselnosti. »G« ki hkrati predstavlja roko, ki ponuja...

Hmeljar 714-141

KAKO DO STANOVANJA?

Če bo šlo tako naprej, bo mladim pridobitev stanovanja le še neuresničljiv sen. Vzemimo primer, da hočeta dobiti stanovanje dva mlada delavca s poprečnimi osebnimi dohodki in je na razpolago stanovanje z 59,11 kvadratnimi metri.

V našem ekonomskem oddelku so izračunali, da bi morala ta dva odsteti kar nad 27 milijonov dinarjev soudeležbe. In kako pridemo do te fantastične številke? Stanovanje z nekajnad 59 kvadratnimi metri je po sedanjih cenah vredno 77 in pol milijonov dinarjev. Ker si delavca še nista ustvarila družine, jima pripada po normativih samo 45 kvadratnih metrov stanovanja in za presežek bi morala plačati sto odstotno lastno udeležbo, kar bi znašalo 18 in pol milijonov dinarjev. Poleg omenjenega zneska bosta še za kvadraturu, ki jima po normativih pripada, plačala še 11 odstotkov od nabavne vrednosti stanovanja. Preračunano na poprečni osebni dohodek v lanskem letu, to znaša osem in pol milijona dinarjev. Za pridobitev golih sten bi morala torej zaposlen v Hmezadu, s poprečno plačo, odšteti kar 52 mesečnih prejemkov ali delati več kot štiri leta. Nadaljni komentar tako ni več potreben.

—mn.

Prof. dr. Tone WAGNER

OCENA HMEJNE LETINE IN NALOGE V ČASU SPRAVILA PRIDELKA

Dela v hmeljiščih so letos potekala precej redno in pravilno. Večina hmeljarjev je skrbela za pravočasno rez in napeljavo. Tudi gnojenje in varstvo je teklo po napotkih strokovne tehnološke službe. Hmeljišča so v celoti dobro obdelana. Letos tudi ni opaziti, da bi obdelovali le hmeljišča ob večjih javnih cestah, slabše pa hmeljišča v gmajnah ali odmaknjena od prometnic. Res pa še niso urejene ozare ob večjih kompleksih, kjer je še mnogo plevela, jam in odpadkov. Nova tehnologija je prinesla pred hmeljarje tudi nove izzive in preizkušnje. Okolje je naša skupna last in če bo urejeno, bo bivanje vse družbe bolj zdravo in prijetno. Neurejeni kupi hlevskega gnoja ne povzročajo le smradu temveč pomenijo tudi izgubo hranilnih in organskih snovi. Nova tehnologija nam je prinesla polipropilensko vrstico, ki nam zagotovo drži rastline, saj poznamo njeno trdnost in trpežnost, povzroča pa nam težave pri obiralnih strojih, pri kompostiranju hmeljevine in vrača se nazaj na polja ali v hmeljišča, kjer ovira delovanje obdelovalnih strojev. Še slabše je tam, kjer se želijo znebiti take hmeljevine z odlaganjem na nekontroliranih mestih, ob vodah in v zapuščenih gramoznicah. Pri obiralnih strojih bi morali sortirati hmeljeveno brez vrvice in jo kompostirati, samo trto z vrvice po odlaganju posebej in predvideti sežig vrvice po presejevanju komposta. Če se tega problema ne bomo lotili resno in dosledno, bomo morali prenehati uporabljati PP vrstico, kaj bomo uporabljali namesto nje, ne vemo, vse je dražje, težje delo in manj zanesljivo.

Dobra organiziranost tehnološke službe nam daje garancijo, da smo tudi v bodoče optimisti, čeprav prihajajo pred hmeljarje in strokovno službo vedno novi problemi. Z znanjem in enotnostjo bomo lahko reševali probleme v sedanjem in bodočem hmeljarjenju v Sloveniji. Pa naj gre pri tem za res čiste nasade posameznih hmeljnih kultivarjev, za usmerjeno in programirano varstvo z izbranimi pesticidi, za primese in zdrobljenost hmelja, pravilno in zmerno uporabo gnojil, uvajanje kolobarja v hmeljarstvo, sodobno in tehnološko pravilno obiranje in sušenje. Vpliv in uporaba tehnike v hmeljarstvu sta vedno močnejša in s tem zmanjševanje ročne delovne sile. S tehniko je tudi vpliv živega dela izrazitejši, zahteva več znanja in inovacij. Zato se mora hmeljar izobraževati, spoznati nove ukrepe in naprave v proizvodnji hmelja in odziv rastline oziroma storžka nanje.

Tako na primer mora dobro poznati obiralni stroj, sušilnico in obnašanje hmelja v času obiranja in sušenje, če hoče dobro in z manjšimi stroški pospraviti pridelek. Tehnologija pridelovanja hmelja se dopolnjuje in izpopolnjuje z novimi rezultati znanosti in če teh hmeljar ne zna samostojno uporabiti, bo slabo hmeljaril. Smatram, da dober hmeljar ne samo, da išče informacije in pomoč, ampak jih mora vgraditi v svoj

sistem pri pridelovanju hmelja in pridelovati na višjem tehnološkem modernem nivoju in odgovorno hmeljariti. Osnova za take odločitve pa so znanstveno-raziskovalno zasnovane prognoze npr. namakanja, pojava bolezni in škodljivcev, časa obiranja, itd., ki izhajajo iz raziskovalnega dela inštituta. Tu naj se tudi deli izvedba tehnoloških zadolžitve. Le tako bomo lahko delili hvalo in grajo pravično ob pričakovanju bodočih rezultatov.

Kakšna bo letina?

Letos lahko ugotavljamo kot vsako leto, da bo letina odvisna od vremenskih in talnih pogojev, oskrbe nasadov in ravnanja ob spravi pridelka.

Vremenski pogoji so posebnost vsakega leta in hmeljna rastlina reagira nanje. V prvi polovici vegetacije je rastlina dosegla vrh opore, ker je bilo vlage dovolj in temperatura je bila nižja. Posebnost je bil junij, ki je bil bogat s padavinami, tako da so na nekaterih manj propustnih tleh rastline celo rumenele. Na takih legah tudi brezvirusni savinjski golding ne da dobrih rezultatov in tudi rumeni. Na žalost je večina brezvirusnih nasadov, ki jih imajo, že na neprimernih tleh. V juliju je nastopila nadpovprečna vročina in suša, za katero je edina intervencija namakanje. V večini hmeljišč ni vrha, še manj pa koša, ki je pogoj obilnega pridelka.

Hmeljska rastlina je počasi vzcvetela, a hitro in izenačeno odcvetela, povcitanja ni bilo in storžkanje je nastopilo enotno. Predvsem to je obdobje, ki nam da velikost in težo storžkov in količino lupulina, kar je osnova za predvideni pridelek. Hmeljišča so zelo izenačena, a med njimi so velike razlike, nekatera so izredno bujna, rodna, druga šibka, s kratkimi panogami in slabo olistana. Kje so vzroki za take razlike? Morda nekaj tla in vreme, nekaj čas rezi in številno napeljanje trt, morda vpliv koreninskih bolezni in viroz. Res je, da hme-

ljišča dobro oskrbovana, z organsko maso, na pravih tleh in s čvrstimi rastlinami niso odpovedala. Opažamo tudi, da aurora manj razočara kot savinjski golding, čeprav dosežemo tudi visok pridelek savinjskega goldinga pri nekaterih pravih hmeljarjih.

Posebno pozorno zasledujemo čas storžkanja in merimo doraščanje hmeljnega storžka ter določamo čas zrelosti in določamo % vlage v storžku, dolžino in težo storžka in % alfa kislin. Po dosežanih meritvah, saj jih opravljamo vsake 3 do 5 dni, lahko rečemo, da se je razvoj hmeljnega storžka začel normalno. Vročina je vplivala na zgodnje formiranje alfa kislin in za ta čas nizek % vlage v storžku. Storžek je normalno prirastel v dolžino, a je lahek in v kolikor se bo ta tendenca nadaljevala, bo to vplivalo na nižji pridelek.

Pomanjkanje vlage v hmeljiščih opazimo že od srede julija in se vseskozi nadaljuje, vlage v hmeljiščih je zaradi suhega in vročega vremena, ki je ekstremno; vedno manj in že dolgo nimamo v nenamakanih hmeljiščih optimalne preskrbe z vlagjo. Tudi na namakanih hmeljiščih ne moremo vzdrževati vlago v optimumu, saj je izguba vlage dnevno 7 do 8 mm. Namakanje nas rešuje katastrofe, vendar napovedi nas ne ohrabljujejo. Vseskozi se bomo morali ravnati kot dobri gospodarji z veliko mero znanja in sprotnega odločanja, saj vsako leto ima svoje značilnosti. Letos je ekstremna vročina v zadnjih 30 dneh s trajno maksimalno temperaturo preko 30 °C in brez padavin v zadnjih 20 dneh le 12,8 mm, a lani 100,9 mm. To vpliva na razvoj storžka, ki hitro dozoreva v ekstremnih pogojih pa sploh ne bo dozorel in bo prezrel. To lahko občutno vpliva na skupno količino pridelka. Zato danes ocenimo zrelost hmeljišč in njihovo izpostavljenost suši. Tam, kjer vidimo, da nam bo suša lahko naredila škodo, hmelj prej oberemo.

Pri tem stanju letine pa seveda ne smemo pozabiti na ekonomičnost in kakovost spravila pridelka. Obiralni stroji morajo obrirati s čimmanj primesi in zdrobljenosti, poraba energije naj bo optimalna tudi pri sušenju. Skladiščenje in vlaganje hmelja mora obdržati kvaliteto.

V zadnjem času je povsod že uveljavljeno integralno varstvo. Število škropljenj se zmanjšuje na 8 do 10, od prejšnjih tudi do 17-krat. Porabljen količina vode po ha je padla s 1200 litrov na 200 l/ha. Temu primerno povečujejo seveda koncentracijo posameznih pesticidov do 10-krat, pri čemer pa lahko prištedimo do 30 % zaščitnih sredstev. Sodobna mehanizacija (pršilnik) je temu prilagojena. Le v nekaterih primerih (spomladansko škropljenje z oljnimi pripravki, pri redčenju plodov ter pri redkih pojavih plesni in rdečega pajka zvišajo porabo vode do 1200 l/ha. Pri porabi minimalnih količin vode, prihranijo pri gorivu, zaščitnih sredstvih in času. Poleg tega je v mokrih letih zaščita proti škrlupu popolnejša. Pomembno je povedati to, da se izogibajo nepotrebni uporabi pesticidov s širokim spektrom delovanja. Celotno področje je izrazito turistično in vsaka tretja kmetija se bavi s kmečkim turizmom. Sem prihajajo na oddih turisti iz cele Evrope in tudi to je vzrok, da se uporablja čim manj kemije v naravi. Vse je pod strogim strokovnim nadzorstvom in le-ti določajo, kaj se sme in kaj se ne sme uporabljati. S tako tehnologijo so v svojih nasadih vzpostavili biološko razmerje. Pred nekaj leti je bila borba proti rdeči sadni pršici zelo zahtevna. Danes po nasadih ni rdečega pajka, to opravijo koristne žuželke.

Enako je pri hruškah s hruševo bolšico. Skratka zaščita je popolna in zracionalizirana na najmanjše. Pri vsem tem se ne sme zgoditi, da bi trpela kvaliteta.

Povprečno dosega 90 % I. razreda, ostalo je industrija. Pridelki so različni in so odvisni od sorte in lastnika. V povprečju znašajo 40.000 ton/ha.

Južnotirolski sadjarji trdijo, da ni težko pridelati 70.000 ali več ton/ha. Težje je pri takem pridelku doseči zahtevano kvaliteto, poleg tega pa doseči normalno rodnost vsako leto.

Da bi se izognili alternativni rodnosti, je redčenje nujen ukrep. Redčijo 2-krat. Prvič kemično – 20 dni po cvetenju – s karbarilom (sevin) 40–50 g + 100 g sandovita (bis). Takrat so plodovi 14–16 mm debeli. Drugič redčijo ročno v juliju. V tem času opravijo tudi poletno rez. Pri zimski rezi puščajo vrhove (pri bujno rastočih sortah) in te porežejo šele konec meseca maja.

Ko redčijo plodove v juliju, porežejo še odvečne poganjke v sredini krošnje. Konec meseca avgusta opravijo poletno rez še pri sortah, ki rabijo veliko sonca za obarvanje.

Tretiranje pasov v vrstah s herbicidi se je zadnja leta močno

(Nadaljevanje na 11. strani)

OGLED SADJARSTVA NA JUŽNEM TIROLSKEM

Področje, ki smo ga obiskali (8. in 9. 7. 1988) sadjarji Hmezada, je eno najrazvitejših sadjarskih področij (jablane, hruške) na severu Italije. Razprostira se po dolini reke Adiže od visoke pokrajine »Vindžgau« (700 m nadmorske višine) pa vse do Gardskega jezera in severno proti prelazu Brenner do Brixna. Skupne površine pod sadovnjaki znašajo 16.000 ha. Na tem področju je tudi 7.000 ha vinogradov. Zaradi izredno ugodnih podnebnih pogojev za sadjarstvo, na tem področju pridelujejo najkvalitetnejša jabolka. Povprečna letna proizvodnja sadja znaša 80.000 vagonov jabolka. V nasadih imajo naslednji sortni sestav:

Zlati delišes	50 %
Rdeči delišes	10 %
Jonagold	10 %
Grenissmis	10 %
Morgenduf	10 %
Jonatan	10 %

Na celem področju imajo urejeno službo za varstvo, ki kmete obvešča o vsem, kar se tiče zaščite. Službo že 20 let uspešno vodi dr. Herman Oberhofer, ki je tudi vodilni strokovnjak za sadjarstvo na tem področju. Služba določa termine in zaščitna sredstva. Z ozirom na to, da so površine posameznih lastnikov sorazmerno majhne 3 do 4 ha, je čas, ki ga potrebujejo za zaščito svojega nasada kratek – 6 do 12 ur.

OGLED SADJARSTVA NA JUŽNEM TIROLSKEM

(Nadaljevanje z 10. strani)

zmanjšalo. Tako je uporaba herbicida v nasadih zelo omejena. Herbicide uporabljajo le v dvo- in večvrstnih nasadih, kjer ni mogoče z mulčerjem uničiti travo do drevesa.

Za dvo- in večvrstne nasade uporabljajo RANDAP – 6 kg/ha. V medvrstnem prostoru je zasejana trava, ki jo mulčijo 6 do 8-krat. Da bi se izognili uporabi herbicidov, v mlade nasade (eno in dvoletne) natosijo lubja (lesarske odpadke). Tega predhodno kompostirajo in nato potrosijo v vrsto 30–40 cm široko.

Področje je izrazito sadjarsko-vinogradniško. Zima je zaradi vpliva mediterana milejša, so pa velike nevarnosti za zimsko pozebo oziroma slano. Zaščito proti slani so uredili s kompletnim oroševanjem celotnega področja v času nizkih temperatur med cvetenjem. Za to skrbi v kritičnem obdobju posebna služba, ki vključuje celoten sistem namakanja (oroševanja). Z umetno narejeno ledeno oblogo cvetnega nastavka oziroma že cvetov, se pozeba prepreči tudi do – 7 °C.

Sistem namakanja služi svojemu namenu v sušnih poletnih mesecih. Za proizvodnjo kvalitetnih jabolk je v sušnih letih na tem področju premalo padavin (500–600 mm).

Sadjarji svoj pridelek oddajo v združeno hladilnico.

Po posameznih nasadih imajo od ene do več hladilnic z 800 do 1200 vagonov kapacitete. V takih združenih hladilnicah je združeno do 100 kmetov. Za prevzem je sestavljena posebna komisija (kot pri hmelju) in le ta ugotavlja kvaliteto.

Vodstvo izberejo pridelovalci sami. Poskrbijo tudi, da je vodilni uslužbenec vrhunski strokovnjak za skladiščenje sadja in dober komercialist.

Od celotne proizvodnje prodajo na domačem tržišču 40 %, ostalo izvozijo v ostale države EGS. Proizvajalec dobi sadje plačano v treh obrokih. Zadnji obrok dobi, ko je realizirana vsa proizvodnja. To je običajno med obiranjem novega pridelka.

Vinogradniki so na tem področju v manjšini, nižji so tudi letni prihodki, zaradi velike konkurence in ponudbe iz južnih krajev Italije.

Dolina se proti Veroni preljuje v vinogradniško področje in v okolici Gardskega jezera že pridelujejo olive in ostalo južno sadje. Na tej strokovni ekskurziji smo se sadjarji seznanili z novitetami pri proizvodnji sadja in jih bomo lahko s pridom uporabljali tudi doma.

Simon Napotnik

Hmeljar

Tel. št. 714-141

SOZD HMEZAD
KMETIJSTVO ŽALEC

CENIK DEL PRI SPRAVILU HMELJA 1988

<i>Delavci na njivi:</i>	
rezanje trt na tleh	1.800
trganje in poravnavanje	1.800
čiščenje omrežja	1.800
pobiranje panog	1.800
<i>Delavci pri obiralnih strojih:</i>	
obešenje trt na obiralni stroj	1.800
predobiranje	1.400
ravnanje trt pred glavnim obiralcem	1.200
odpenjanje trt	1.600
prebiranje dolgih panog – prva valčna	1.600
prebiranje neobiranih panog – druga valčna	1.200
delo pri avtomatskem obiralcu	1.200
prebiranje hmelja na traku	1.200
rezanje trt s trtozrnico	1.600
prevoz hmelja in odpadkov – ročno prenašanje	1.500
<i>Delavci pri sušenju hmelja:</i>	
pečni s podpihom	
glavni sušarji 7–9 komor	1.800
5–7 komor	1.800
3–5 komor	1.800
ostali delavci pri sušenju	1.600
basanje hmelja	1.550
najeti traktoristi	1.900
vsi delavci na zahtevnejših delih	1.800
pomočniki mehanikov	2.000
mehaniki	3.200
ročno obiranje	800
organizacija obiralcev	4.000

OPOMBA:

Za poln delavnik delavcu pripada brezplačna hrana.

Če delavec ne dela po lastni krivdi, plača hrano po trenutno veljavnih eksternih cenah.

Učinek, ugotovljen pri obiralnih strojih, velja tudi za sušilnico.

PLAN DOVOZA HMELJA LETNIKA 1988

1. Hmezad TZO Gotovlje
2. Hmezad TZO Braslovce
3. Hmezad TZO Petrovče
4. Hmezad TZO Šempeter
5. Hmezad TZO Prebold
6. Hmezad TZO Polzela
7. Hmezad TZO Trnava
8. Kmetijska zadruga Slovenj Gradec
9. PP Kozjak »Rogoza«
10. Hmezad Kmetijstvo Šmarje pri Jelšah
11. KZ Drava Radlje
12. ERA Titovo Velenje–Šmartno ob Paki–Šoštanj
13. Agrokombinat Maribor-Rače
14. Slovenija vino »Jeruzalem« Ormož
15. KZ Krka Novo mesto
16. KŠC »Grm« Novo mesto
17. Koroška KZ Dravograd

PREVZEM NA TERENU – VZHODNO PODROČJE

Hmezad Kmetijstvo Petrovče DE Arja vas
Hmezad Kmetijstvo Petrovče DE Šmarjeta–Vojnik
Kmetijska zadruga Celje
Merkator Kmetijski kombinat Sevnica–Loka, Šentjanž
Agraria Brežice

PREVZEM NA TERENU – ZAHODNO PODROČJE

Hmezad TZO Vransko
Hmezad Kmetijstvo Latkova vas–Vransko
Hmezad TZO Tabor
Hmezad Kmetijstvo Latkova vas Tabor
Hmezad Kmetijstvo Latkova vas Žovnek
Hmezad Kmetijstvo Petrovče DE Vrbje – Šempeter

PREVZEM NA TERENU – MARIBORSKI SEKTOR

Hmezad Kmetijstvo Radlje ob Dravi
Kmetijska zadruga Zadrugnik Ruše
Emona Kmetijski kombinat Ptuj TOZD Dornava, Turnišče, Pragersko

Vodja Hmeljarne Ivan Pražnikar

Pred začetkom obiralne sezone

Pred pričetkom obiranja hmelja je Vlado Kralj, direktor KZ »Savinjska dolina« Žalec povedal, da priprave na obiranje potekajo normalno, da so kot vsako leto poskrbeli za varnost pri obiranju in prevažanju hmelja in da predvidevajo, da bodo z obiranjem pričeli okrog 17. avgusta. Pri tem upoštevajo meritve in analize Hmeljarskega inštituta.

Načrtovali so, da bo pridelek dosegel 1296 ton hmelja. Tam, kjer so ga namakali, to je okrog 250 ha površin, se pričakuje normalen hektarski donos, ostala hmeljišča pa je zelo prizadela suša in tam bosta količina in kvaliteta občutno manjši. Devetega avgusta je bilo na območju TZO Polzela, Šempeter in Braslovče še močno neurje, sunki vetra so trgali vrvi, med dežjem je padala gosta, čeprav bolj drobna toča.

Kar se tiče cen, te še niso določene. Hmelj je kapitalno-delovno intenzivna kultura, to pomeni, da zahteva velik mobilni in konstantni kapital. Vsi vhodni materiali so se podražili, nekateri celo za trikrat, zelo malo verjetno pa je, da bi se za toliko dvignile tudi cene hmelja. 80 % vsega hmelja zadruga izvozi, nekaj ga je že prodanega, vendar se cena oblikuje na podlagi tečaja tuje valute in seveda na podlagi zakona ponudbe in povpraševanja.

K. R.

XVI. tekmovanje oračev celjske regije

Strokovno pospeševalna služba celjske regije je tudi za letos predvidela regijsko tekmovanje oračev in sprejela lokacijo v Laški občini. Tako je OK ZSMS Laško v sodelovanju z AMZ pri KZ Laško, OO ZSMS Vrhovo in Zavodom za živinorejo in vet. Celje izvedla tekmovanje 6. 8. 1988 na posestvu KG Hotemež pri Radečah.

Na tekmovanje se je prijavilo 10 ekip:

AMZ KZ Celje, AMZ KZ Laško I., AMZ KZ Laško II., AMZ KZ Savinjske doline, HMEZAD, AMZ ERA KZ Šoštanj I., AMZ ERA KZ Šoštanj II., AMZ ERA KZ Šoštanj – ženska ekipa, AMZ KZ Slovenske Konjice, AMZ KZ Savinjske doline – člani, AMZ ERA KZ Šoštanj – člani.

AMZ pri KZ Laško je priskrbel vse potrebne pripomočke za izvedbo tekmovanja in pripravnike – globinomerilce. OO ZSMS Vrhovo je pripravila šank in postregla udeležence in obiskovalce prireditve. Mladinska organizacija je pridobila reklamni prispevek pri Pivovarni Laško (100 steklenic piva) in Kmetijski zadrugi Laško (80 odličnih kranjskih klobas).

ZŽV Celje, PE Živinoreja je vodil priprave za tekmovanje. Priskrbel je pokalet, geometra, priznanja in listine (Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije) in izkušene zunanje sodelavce (Luževič, Jug, Veber) ter na dan prireditve vodil izvedbo tekmovanja.

Tekmovanje je poleg strokovno pospeševalne funkcije služilo tudi za izbor tekmovalcev za republiško tekmovanje oračev, ki bo 3. 9. 1988 v Brežicah.

Ekipa aktivna mladih zadrugnikov Kmetijske zadruge Savinjska dolina se je z 246,4 točkami uvrstila na drugo mesto. Tretje mesto pri uvrstitvah posameznikov je dosegel Bojan Kronovšek z 133,8 zbranimi točkami, pri tekmovanju članov pa je bil prvi Vinko Zupanc s 168,3 zbranimi točkami, tretji pa je bil Andrej Kramer z 123,7 zbranimi točkami.

ZŽV Celje

Edi Starovaški, dipl. vet.

Hmeljar

TAM KJER JE VOLJA, TAM JE TUDI POT

Hmeljarji so ta čas že pospravili večino prideka in največ priložnosti je tudi, da tej dejavnosti poje- mo slavo in jo kujemo med zvezde. Vse to je lepo in prav, saj nam hme- ljarstvo reže velik kos kruha. Toda ta spošljivost gre samo do prvega vogala in ima v resnici velik črn madež – za hmeljarski muzej se že dolga leta nihče ne zmeni.

Odkar so največji zanesenjaki spustili vso stvar iz rok, se zbirka letno obogati samo še za naše gla- silo Hmeljar. Na dvorišču pri Savi- novem salonu v Žalcu čaka kopica že propadajočega orodja, ki so ga nekoč uporabljali hmeljarji. Vse to pa le zato, ker ni nikogar, ki bi bil pripravljen storiti še kaj več kot ponuditi streho nad glavo. Nazado- vanje in status quo se je začelo, od- kar so zbirko prenesli iz Inštituta za hmeljarstvo v prostore Savino- vega salona, nad katerim bdi žalska kulturna skupnost. Po izjalovljenih prizadevanjih, da bi se zbirka re- gistrirala kot muzej, je splahnelo še tisto malo navdušenja, ki ga je bilo. Kot je povedal sekretar kulturne skupnosti, Ivan Centrih, nihče ne čuti potrebe, da bi vso stvar vzel v roke, in da so sami z denarjem bolj na tesno.

Zadnji čas bi že bil, da bi se v Hmezadu zavedli pomena takšne- ga muzeja in tako ujeli še »zadnji vlak«. Dobesedno mudi se zbrati sedaj že zgodovinski material o hmeljarji, kar ga še ni odromalo v zasebne zbirke. ob malo večjem prizadevanju bi lahko vso zadevo spravili na raven muzeja.

SUŠA ZMANJŠALA PRIDELEK

Mokro leto na težki zemlji vzame se- dem kosov kruha, suho pa enega, trdi ljudski rek, ki se je potrdil ob letošnji suši. Le-ta je bistveno bolj prizadela pol- jščine na lahki zemlji.

V Savinjski dolini bo zaradi suše manjši pridelek hmelja, najbolj je bil prizadet savinjski golding, ki ga bo po ocenah občinske komisije za ocenjeva- nje škode, na nenamakah površinah manj tudi do šestdeset odstotkov. Na področjih kjer so hmeljišča namakali bo ta škoda približno dvajset odstotkov.

Težave je suša povzročila živinorej- cem, kjer je ponekod odpadel kar en odkos krme, medtem ko so na drugih področjih spravili za petino manj krme. Na lahki zemlji bo pridelek koruze manjši kar za sedemdeset odstotkov, medtem ko bo le-tu na ilovnatih tleh manjši le za petino. Strnišnih posevkov letos ne bo, saj tam kjer so jih posejali niso vzklili.

Škodo po suši so ocenili tudi na pod- ročjih kjer so ostale Hmezadove organi- zacije in v Kmetijskem kombinatu Šmarje se odstotki škode ne razlikujejo, razen fižola, ki ga bo manj kar 75 odstot- kov.

—mn

Tole ni ropotarnica, kakor bi lahko sodili na prvi pogled, ampak so stari delovni pripomočki, ki čakajo, da jih bo nekdaj uredil v hmeljarsko zbirko.

Predvsem je potrebna volja, da se bodo te starine ohranile, medtem ko ne bi potrebovali preveč zajet- nega kupa denarja. In ne nazadnje: Zgledno urejen hmeljarski muzej bi lahko pokazali številnim poslov- nim partnerjem, kar bi jih mogoče pritegnilo prav tako kot gledanje filma o Hmezadu. Drugi, ki imajo do zgodovinskih stvari pozitivnejši odnos, bi si ob takšnem bogastvu zbranega materiala o hmeljarstvu prav gotovo veselo meli roke. Tako pa si niti slučajni obiskovalec ne more ogledati ničesar. Na vratih je enostavno napis Zaprto. Bo še dolgo tako in ali moramo biti res tako nedosledni v »majhnih stvareh«?

Marjana Natek

Neurje podrlo betonko

Močno neurje s točo se je 16. av- gusta zneslo nad Savinjsko dolino od Petrovč proti Celju. Močan su- nek vetra je v Arji vasi podrlo 9 hek- tarsko hmeljsko žičnico z auroro in leseno žičnico na Mali Pirešici z gol- dingom, ki so ga takoj začeli obirati mladi zadrugniki KZ Petrovče. Toča je prizadela polja in nasade od Mi- rosana do Vojnika.

Vy

Za smeh

Sedem let sem bila s svojim mo- žem neizmerno srečna...

In kaj se je zgodilo potem?

Potem so ga izpustili iz zapora.

Kimovec

Kakšen kimovec, takšen bo su- šec (marec).

Šišek veliko Mihael (29. IX.) da, zgodnja bo zima in veliko snega.

Če Matej (21. IX.) je ves vedren, bo prijetna še jesen.

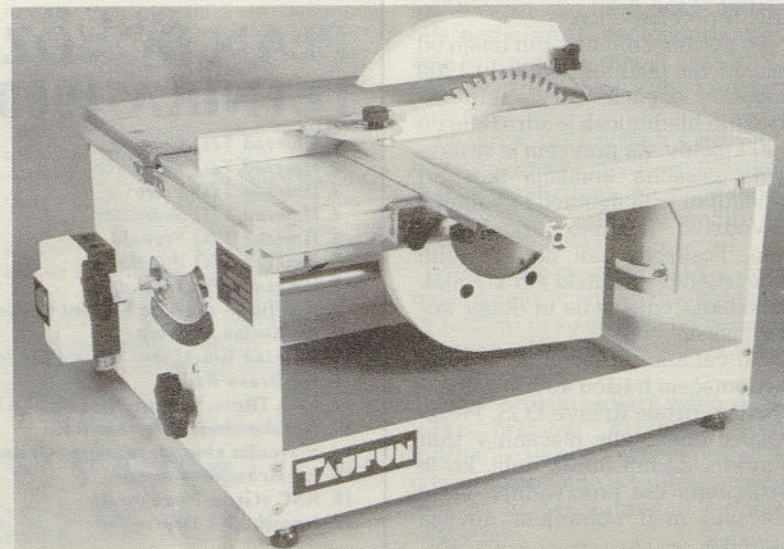
V BESEDI IN SLIKI...

V drugi polovici avgusta je Hmezad obiskal predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo in gozdarstvo Milan Knežević. S predstavniki Hmezada se je pogovarjal o urejanju kmetijskih površin. Največ pozornosti so namenili namakalnim sistemom v hmeljiščih, ki si jih je tudi ogledal. Obiskal pa je tudi novo proizvodno halo Mi- nerve na Ložnici pri Žalcu (na sliki).

Kooperanti KK Šmarje si ogledujejo obširna zemeljska dela okrog Sedlarjevega in sproti rešujejo vsa vprašanja.

Precizna krožna žaga, ki jo proizvajajo v Tajfunu na Planini pri Sevnici, izpolnjuje vse zahteve sodobnega lesnoobdelovalnega stroja. Je visoko profesionalna, obenem pa je zaradi svoje univerzalnosti in majhne teže primerna za hoby.

Hmeljar je začelo izdajati maja 1930. leta Hmeljarsko društvo za Slovenijo kot štirinajst- dnevnik. Izhajal je do okupacije aprila 1941. Januarja 1946 je začel svoje poslanstvo kot glasilo Hmeljarske zadruge »Hmezad«. Sedaj ga izdaja delavski svet SOZD Hmezad Žalec.

Za obveščanje in strokovno delo med hmeljarji in delavci je Hmeljar prejel priznanje Zve- ze sindikatov Slovenije in Društva novinarjev Slovenije, Savinovo priznanje občine Žalec in priznanje Poslovnega združenja za hmeljarstvo, živinorejo, sadjarstvo in vinogradništvo »St- yria« Celje-Maribor.

Predsednica uredniškega odbora: Marija Kroflič

Člani: Darko Simončič, Pavlina Glušič, Jožica Krajšek, Nives Jerman, Milan Kolar, Leo- pold Škafar, Bojan Podkrajšek in predstavnik Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo mag. Mi- lan Žolnir.

Uredništvo: Glavni in odgovorni urednik in lektor Vili Vybihal, inž. kmetijstva, novinarka Marjana Natek.

Strokovno prilogo za hmeljarstvo ureja Vili Vybihal.

Hmeljar izhaja enkrat mesečno v 5.500 izvodih. Tisk Aero Celje – TOZD Grafika.

Uredništvo je SOZD Hmezad, Ulica Žalskega tabora 1 v Žalcu, telefon (063) 714-141.

Na podlagi mnenja Sekretariata za informacije pri IS Slovenije je oproščen temeljnega pro- metnega davka.

Hmeljar